

Många ekonomistudenter

Pengarna räcker inte till - studenterna söker pengar: ”Jag hade tyckt det var jätteskönt”

Ekonomistudenten Matlida Byström, 21, från Göteborg känner att hon måste jobba för att ha råd med sina fritidsintressen.

Foto: Jasmin Frljevic

Att klara ekonomin som student kan vara knepigt. Därför väljer många att arbeta vid sidan av studierna. Niclas Frifelt, universitetsadjunkt på Högskolan i Halmstad, har förståelse för studenternas situation.

– Jag skulle välkomna lite mer generösa studiemedel för att människor ska få bli färdiga med studierna och kunna komma ut i arbetslivet på riktigt, säger han.

Det finns vissa skillnader mellan de olika lärosätena men resultatet pekar ändå åt

samma håll. Bland de studenter som läser andra året på ekonomiprogrammen i Göteborg, Lund och Halmstad är det över hälften av eleverna som jobbar vid sidan av studierna. Det visar en undersökning, gjord vid Göteborgs universitet, om ekonomistudenters arbetsvanor och ekonomi. I Göteborg uppger 71 procent av studenterna att de jobbar parallellt med studierna. Bland Halmstadstudenterna är siffran 65 procent och i Lund är det drygt hälften, 51 procent, som ägnar delar av sin tid åt att dryga ut kassan.

– Generellt i branschen är vi inte så glada för det här. Jag var på en konferens uppe i Stockholm, där vi som ger ekonomutbildningar samlas, och den bild jag fick då var just att det här är ett allmänt problem, vilket undersökningen bekräftar, säger Niclas Frifelt.

HAN ÄR BEKYMRAD över situationen och tror att en orsak till att mer än 60 procent av alla svarande i undersökningen uppger att de jobbar beror på att studiemedlet inte räcker till.

Aida Hadzialic (S) är gymnasie- och kunskapslyftsminister. Hon anser att det svenska studiefinansieringssystemet är bra men att det finns saker att åtgärda. – Vi vill reformera det till ett modernt system som ska kunna tillgodose studenternas behov just nu men även framåt. Vi ser exempelvis att sådana saker som personers bakgrund kan ha betydelse för den ekonomiska situationen. I de lägen där det är så ska staten kunna kompensera, säger ministern.

Studerenter extrajobbar

Vill ha mer fick- pengar. Önskar ”att slippa jobba”

Även Niclas Frifelt efterfrågar förändringar. – Vad jag har förstått så är det svenska studiemedelssystemet internationellt sett ganska snålt. Jag tycker inte det är riktigt bra. Meningen med studietiden är att man ska studera och då tänker jag att politiska beslutsfattare kanske skulle tänka ett varv till.

UNDERSÖKNINGEN VISAR ATT nära hälften av studenterna som jobbar vid sidan av studierna i huvudsak gör det för att tjäna extra fickpengar. Däremot är det relativt få studenter som uppger att de måste jobba för att få ekonomin att gå runt. I Lund ligger siffran på 23 procent, och motsvarande siffra för Göteborg och Halmstad är 12 respektive 16 procent.

Matilda Byström är 21 år och läser på Handelshögskolan i Göteborg. Hon får studiemedel, både fullt lån och bidrag. Trots det väljer hon att arbeta parallellt med studierna. I snitt jobbar hon upp till tio timmar i veckan som servitris på en restaurang i staden. Hon säger att studierna är viktiga men samtidigt vill hon inte offra sina fritidsintressen – därför är hon tvungen att jobba. – Jag har en hund som jag tävlar med. Sedan har jag dessutom en häst som jag lägger en del pengar på. Jag skulle gå runt ekonomiskt utan jobbet men då hade jag fått offra något av mina fritidsintressen, säger Matilda Byström.

ATT JOBBA VID sidan av studierna är inget Matilda Byström upplever har en påverkan på hennes studieresultat men samtidigt säger hon att det tar på krafterna. – Jag hade tyckt det var jätteskönt att slippa jobba. Förut så jobbade jag kanske två kvällar i veckan. Då satt jag i skolan och pluggade till fem, sedan jag gick jag till restaurangen och jobbade till tolv. Det var slitsamt, jag var svintrött dagen efter. Totalt uppger 57 procent av de tillfrågade studenterna att de har studiebidrag, tar fullt studielån och samtidigt jobbar extra. Sandra Persson, 22, som studerar på ekonomiprogrammet vid Högskolan i Halmstad är en av dem. I snitt lägger hon mellan elva och 20 timmar i veckan på att jobba. Det medför att hennes närvaro på föreläsningarna i skolan minskar. Men det bekymrar inte henne då hon själv tycker att hon pluggar bäst på egen hand. – Det hade varit skönt att jobba mindre. Mina kompisar kallar mig jobbnarkoman, men jag vet de i klassen som jobbar mer än mig. Det hade varit väldigt nice med mer bidrag, men det lär väl inte hända, säger Sandra Persson, som sparar hela sitt studiemedel och istället jobbar för att få att gå runt ekonomiskt.

DRYGT HÄLFTEN AV de tillfrågade studenterna i Halmstad tar både bidrag och fullt lån. – Jag vet att lånen är attraktiva. Å andra sidan tänker nog många att de ska försöka ta sig in på bostadsmarknaden, det är väl kanske det som ligger bakom att studenterna sparar lånet, säger Niclas Frifelt.

MAJORITEN AV DE undersökta studenterna som extraknacker lägger upp till 10 timmar i veckan på sina jobb. Trots att de bedriver studier på helfart så har de nästan en halvtidstjänst vid sidan av studierna. – Jag personligen tycker inte att är riktigt bra. Det är för mycket, säger Niclas Frifelt. Att tjäna extra fickpengar är alltså det som flest studenter uppger som främsta anledning till att de jobbar. Att skaffa sig viktig arbetslivserfarenhet eller att få det att gå runt ekonomiskt är andra orsaker som många ser som främsta skäl. Sandra Persson, som har tre olika jobb, tror det kommer hjälpa henne långsiktigt att hon skaffat sig mycket arbetserfarenhet. – När jag kommer ut i arbetslivet tror jag inte att jag kommer ha några problem med att få jobb. Jag är van vid att jobba.

I GÖTEBORG UPPLEVER 58 procent av studenterna att deras jobb är kopplat till utbildningen. I Lund är motsvarande siffra 51 procent och i Halmstad är det endast var fjärde extrajobbande student som anser att deras arbete är kopplat till studierna. Sandra Persson skulle gärna ha ett extrajobb som är direkt kopplat till studierna men hon säger att det inte är helt enkelt att hitta. – Jag har kollat om det finns jobb som är kopplade till mina studier, men det är svårt att hitta. Men jag har ju ett jobb som delvis är kopplat till studierna. Jag arbetar som optikerassistent, så där är jag ju säljare.

Även om skolledningarna inte har genomfört några egna undersökningar om studenters arbetsvanor så är man oroade. Och skolorna upplever att trenden pekar på att eleverna lägger mer och mer tid på att jobba.

– Varje timme som går bort ifrån utbildningen är en förlust. Det är en sak att klara utbildningen, men det är en annan sak att klara den så bra att man får ut så mycket som möjligt av den. Att bara passera genom en utbildning är en sak, men hur bra blir det i slutändan? Min uppfattning är att man ska ha lite ambitioner i livet, säger Niclas Frifelt.

Jacob Snöbohm
Jasmin Frljevic
Philip Trollér

Privatekonomen: ”Studenter måste vända på varenda krona”

Studiemedlet sänktes vid årsskiftet med 44 kronor i månaden. En sänkning som inte uppskattas av privatekonomen Ingela Gabriellsson på Nordea.
– Det är alltid så att studenter måste vända på varenda krona för att få det att gå runt.

Att studentekonomin är knapp är ingen nyhet. Det visar bland annat Swedbank med sin uträkning av hushållsekonomin för studenter som säger att en student i snitt har en inkomst på 11 050 kronor inklusive studiemedel och bostadsbidrag. Utgiftsidan uppgår till lite drygt 9 500 kronor vilket gör att en student har cirka 1

500 kronor kvar att leva på efter att ha betalat hyran, busskortet och köpt mat bland annat.

– Jag känner igen uträkningen. Och det är klart att studenter har alltid väldigt knapp ekonomi och det är inte säkert att man har några pengar över över huvud taget. Det kan alltid vara andra utgifter som inte är med i en sådan här budget som man gör. Så att det är svårt att säga att det där är rimligt om ens är möjligt att lyckas med det. Så jag tror det är väldigt svårt att få någonting över, säger Ingela Gabriellsson, privatekonom på Nordea.

EN STUDIE, GJORD vid Göteborgs universitet om studenters arbetsvanor och ekonomi, visar att många studenter väljer att arbeta vid sidan av studierna för att få extra fickpengar. Ett resultat som inte förvånar Ingela Gabriellsson men hon ser en problematik i det.

– Om man jobbar för mycket så kommer man efter med studierna och det tar längre tid innan man är färdig och kan komma ut i yrkeslivet. Och det påverkar många saker, olika typer av ersättningar, till exempel pensionen. Så ju senare du börjar jobba ju lägre pension blir det till slut.

I SAMBAND MED årsskiftet sänks dessutom studiemedlet med 44 kronor i månaden, på grund av att regeringen sänker prisbasbeloppet. Även om det inte är en stor sänkning menar Ingela Gabriellsson att det inte påverkar studentekonomin positivt.

– Det är alltid så att studenter måste vända på varenda krona för att få det att gå runt.

Jacob Snöbohm
Jasmin Frljevic
Philip Trollér

Ingela Gabriellsson

Foto: Nordea Bank

Fakta

De fem bästa tipsen från Ingela Gabriellsson.

1. Gör en budget. Man måste göra en budget för att se vad det är för pengar man har att röra sig med. Och se vad man har för fasta utgifter.
2. Var försiktig med utgifterna. Man får försöka hålla nere till exempel matkostnaderna genom att inte äta lunch ute och att istället göra matlådor, laga mat med kompisar och liknande.
3. Studentlitteraturen kan vara väldigt dyr och där gäller det också att vara kreativ och se om man kan dela och låna av andra samt även överta litteratur av andra för att inte behöva köpa ny hela tiden.
4. Transport. Kan man cykla eller ta sig fram på annat sätt och spara in på det så är det bra. En ny cykel kan vara dyrt så man kan köpa en begagnad.
5. Arbeta vid sidan av. Det är bra att jobba lite extra. Men inte för mycket. Det viktiga är att bli klar i tid med sina studier.

Skolledningen orolig: 'S

Fler än sex av tio ekonomistudenter i sydvästra Sverige jobbar extra vid sidan av studierna. Nu är skolledningen orolig att det ska påverka deras studieresultat. — Skolan prioriteras inte av eleverna, säger Anneli Eriksson, administrativ studierektor vid Göteborgs universitet.

På Handelshögskolan i Göteborg har man sedan en tid kunnat se försämrade resultat. Kristina Jonäll är studierektor på Handelshögskolan och hon menar att inställningen hos ekonomistudenterna är annorlunda i dag jämfört med för fem år sedan. Bland annat anser man sig på Handelshögskolan i Göteborg kunnat se att tentaresultaten blivit sämre. Dessutom har studenterna mindre kunskap när de kommer ut i arbetslivet, menar Kristina Jonäll.

Enligt Kristina Jonäll är studenterna sämre på att uttrycka sig i tal och text, och på att skriva rapporter, än vad de var för fem år sedan. Ett problem kan vara att studenterna jobbar för mycket vid sidan av studierna.

— Det här är heltidsstudier. Det är som ett jobb. Du måste lägga ned 40 timmar i veckan. Då kan du inte ha ett jobb till, för det klarar du inte av, säger Kristina Jonäll.

MEN EN UNDERSÖKNING av ekonomistudenter som går andra året på ekonomiprogrammet vid Handelshögskolan visar att 71 procent av studenterna trots detta jobbar samtidigt som de studerar på heltid. Och Göteborg är inte ensamma. Vid Högskolan i Halmstad ligger motsvarande siffra på 65 procent, respektive 51 procent vid Lunds universitet.

Nikos Macheridis är studierektor vid Lunds universitet och även han ser att för mycket arbete parallellt med studierna kan påverka studieresultatet.

— Men vi kan inte vara poliser och lägga oss i deras fritid. Det viktiga är de lägger 40 timmar i veckan på studierna, säger han.

AMANDA BENGTTSSON ÄR 25 år och studerar andra året på ekonomiprogrammet vid Lunds universitet. Hon tillhör den undersökta gruppen och jobbar även hon vid sidan av studierna, i en livsmedelsbutik. Det är inte alltid som arbetsschemat och studierna går ihop, men för det mesta går det bra. Hennes chefer är tillmötesgående och ofta lyckas hon byta bort pass för att få

Från vänster: Studierektor Kristina Jonäll och Anneli Eriksson, administrativ studierektor, på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.

Aida Hadzialic (S).

Foto: Mikael Lundgren/Regeringskansliet

tiden att räcka till.

Amanda Bengtsson anser inte att hennes arbete påverkar hennes studier negativt. Hon menar att det snarare har en positiv effekt, eftersom det gör att hon kan koppla bort studierna ett tag och på så sätt hålla sig alert.

— Det stimulerar hjärnan. Hade jag inte jobbat så hade jag gått hem från skolan och känt mig trött. Men egentligen är man ju inte trött, man är bara trött på att plugga, säger hon.

Däremot har hon inte mycket tid över till fritidsaktiviteter. Hon jobbar fyra kvällar i veckan, och när hon väl är ledig behöver hon plugga eller vila. Amanda Bengtsson

säger dock att hon är nöjd med sina arbetstimmar och skulle inte vilja jobba varken mer eller mindre.

— Jag skulle kunna jobba mer, men då spräcker jag ju fribeloppsgränsen. Jag tänker hela tiden på att jag inte får tjäna för mycket, och jag stör mig på det. Jag klarar ju alla mina tentor så jag tycker det är tacksamt att jag ska bli återbetalningsskyldig. Varför ska jag bestraffas mer än de som chillar och bara hävar in pengar?

VID LUNDS UNIVERSITET ser man inte studenternas extrajobbande som ett lika stort problem som vid Handelshögskolan i Göteborg. Detta trots att mer än hälften av studenterna har arbeten vid sidan av

”Det här är heltidsstudier. Det är som ett jobb. Du måste lägga ned 40 timmar i veckan. Då kan du inte ha ett jobb till, för det klarar du inte av”

Kristina Jonäll, studierektor Handelshögskolan i Göteborg

studierna. Bland annat har man genomfört egna undersökningar där man kunnat se att över 90 procent av studenterna kla-

”De jobbar för mycket”

Foto: Jasmin Frljevic

rar de flesta tentorna.

— Men jag skulle önska att studenterna som har arbeten jobbade med något som rör utbildningen, säger studierektorn Nikos Macheridis.

I Lund får Nikos Macheridis sin önskan uppfylld. Där anger mer än hälften att deras extraarbete på något sätt är kopplat till studierna. Samma sak gäller för studenterna i Göteborg där 54 procent angav att deras extraarbete var kopplat till ämnet de läser medan enbart en knapp fjärdedel av studenterna i Halmstad har arbeten kopplade till deras ekonomistudier.

AIDA HADZIALIC ÄR gymnasie- och

kunskapslyftsminister och socialdemokrat. Hon ser problematiken i att studenter i för stor utsträckning arbetar vid sidan av heltidsstudier, men tror ändå att det även kan ha positiva effekter.

— Det kan vara bra att variera sig, samtidigt som man skaffar sig relevanta meriter som gör en mer anställningsbar. Men det viktiga är att det inte ska vara svårare för vissa studenter än för andra. Det kan exempelvis röra sig om klasskillnader eller vilken ort man bor på. Det ska vara rättvist, säger hon.

Aida Hadzialic påpekar att regeringen höjde lånedelen i studiemedlet under 2014. Hon menar att det var ett viktigt steg, men att det finns mer att göra. Hon

förstår att en del studenter vill jobba vid sidan av studierna, men hennes ambition är att ingen som studerar heltid ska vara tvungen att göra det.

— Jag önskar att jag i ett trollslag kunde säga att vi ska höja bidraget. Men det är en dyr reform. Vi har valt att prioritera andra saker just nu för att höja de dåliga kunskapsresultaten inom svensk utbildning. Under 2016 kommer studiemedlet dock att sänkas med 44 kronor i månaden. Detta är en följd av att regeringen sänkt prisbasbeloppet. Studenterna får alltså 220 kronor mindre per termin.

VID GÖTEBORGS UNIVERSITET är man fortsatt oroliga. Enligt Kristina Jonäll och Anneli Eriksson måste studenterna börja prioritera studierna.

— Jag tror att de tar ansvar, men för andra saker. De har andra åtaganden som jobb och fritidsintressen. Det känns som att skolan kommer på femte plats, säger Anneli Eriksson.

En av de faktorer som gör att studenterna har lite pengar över och därför väljer att jobba är de höga hyrorna. Där menar Aida Hadzialic att det finns lösningar.

— Just nu genomför vi en historisk satsning där vi fokuserar på att bygga mindre hyresrätter. Vi riktar oss särskilt till studenter som vi vet har svårt att få tag i bostad till ett rimligt pris. Vi riktar också in oss särskilt på orter med brist på bostäder.

Jacob Snöbohm
Jasmin Frljevic
Philip Trollér

”Det är som att förvänta sig att varje student skall vara en ekonomisk MacGyver”

220 KRONOR MINDRE i studiemedel per termin. Så lyder regeringens geniala dom över studenter som redan i dag lever på existensminimum. Två hundringar gör väl ingen skillnad på en hel termin, kan tyckas. Men faktum är att det för somliga är närmare en hel veckas matbudget. Studiemedlet, det vill säga både studiebidrag och studielån inräknat, ligger i dag på 9 948 kronor. Och från detta skall alltså skall alltså ytterligare kronor tagas. Det är orimligt av flera skäl. Den som tror att 9 948 kronor är mer än tillräckligt att leva på under en hel månad lever i en fantasivärld. För många av studenterna är hyrorna minst sagt höga, förutsatt att man ens har någonstans att bo, vilket inte alls är en självklarhet med rådande bostads-situation.

Vid en jämförelse av studenters ekonomiska situation och arbetsvanor har vi kunnat se att den absolut vanligaste hyresnivån ligger på mellan 3 000 och 4 500 kronor per månad. Men det är inte alls ovanligt att den enskilde studentens hyra är ännu högre. I praktiken innebär detta att när studiemedlet kommer in på studentens konto omkring den 25:e varje månad går nästan hälften åt direkt för att betala in hyran. Det ger oss mellan 5 448 och 6 948 kronor att leva för, om vi har tur. Kollar vi på Konsumentverkets samlade kalkyler för månadskostnader i form av mat, försäkringar, kläder och övriga kostnader ser vi att den totala månadskostnaden för män och kvinnor i åldrarna 18 till 35 hamnar på mellan 5 550 kronor och 6 050 kronor. Lägsta totalkostnaden blir alltså 8 550 kronor i månaden, medan den högsta blir 10 050 kronor i månaden. Redan där riskerar studenter alltså att behöva leva över sina tillgångar. Många studenter reser dessutom kollektivt till och från skolan. I Göteborg kostar ett månadskort för buss och spårvagn 450 kronor, vill du resa utanför stadens gränser kostar det mer. På andra orter är priset ofta högre. Utöver det ska studenten ha råd med kurslitteratur (som inte alltid finns att låna på bibliotek och är milt sagt svindyr), kläder och en månads mat. Det är lite som att förvänta sig att varje student skall vara något slags ekonomisk MacGyver.

Och vad gör den student som inte har

en så ”förmånlig” hyra som i ovan nämnda exempel? Jo, den jobbar naturligtvis. Om det nu finns några jobb, vilket inte heller detta är en självklarhet. När vi jämförde ekonomistudenter på tre olika orter (Göteborg, Lund och Halmstad) kunde vi se att 63 procent arbetade vid sidan av studierna. Tittar man specifikt på Göteborg är motsvarande siffra 71 procent. Undersökningen är enbart inriktad på studenter som studerar på heltid, vilket gör att varje arbetad timme är en timme utöver vad som åtminstone borde vara en 40-timmarsvecka i plugget. Det säger sig självt att detta förr eller senare påverkar studieresultatet, vilket också bekräftades när vi intervjuade studierektorerna för de olika lärosätena.

För den student som mot all förmodan har tid över för fritidsaktiviteter är det alltså rimligt att anta att hen kommer att ha svårt att ha råd med dessa aktiviteter. Och varför skulle inte fritidsaktiviteter täckas av studiemedlet? Den gamle handbollstränaren Bengt Johansson sade en gång att ”en glad spelare är en bra spelare”, och så tror vi att det är, även med studenter. Den student som inte har råd med någonting mer än de rent praktiska utgifterna kommer att ha tråkigt, kommer därför att må sämre och kommer därför att prestera sämre.

Vad vi kan se är alltså att studenter på flera orter i landet jobbar så mycket att det påverkar deras studier. Och de jobbar därför att de annars inte råd att leva ett dragligt liv. Som om det inte vore knepigt nog att ens lösa en bostad och att få ihop själva studierna. För dessa i smutsen dragna studenter, som på något magiskt vis ska lyckas bygga framtidens Sverige, vill regeringen rycka undan ännu en matta. Hur liten den än är i detta fall, så anser vi att det är den direkt ointelligenta idé. Beviset är tydligt: studenter behöver mer pengar, inte mindre. Att ta pengar från studenterna är att ta pengar från en minst sagt utsatt samhällsgrupp. Den student som inte kan ringa hem till välbärgade och snälla föräldrar och be om hjälp tvingas i dag att arbeta bort sina studier. Är det så vi vill ha det?

Jacob Snöbohm, Jasmin Frljevic & Philip Trollér

Magisteruppsats
Journalistprogrammet Höstterminen 2015
Institutionen för journalistik, medier och kommunikation
Göteborgs universitet

Ekonomistudenters extra- arbete

En magisteruppsats om ekonomistudenters ar-
betsvanor och ekonomi

Författare: Jacob Snöbohm, Jasmin Frljevic & Philip Trollér

Examensarbete i journalistik, 22,5 hp

Handledare: Torsten Malmström

[Välj datum]

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

JMG INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK MEDIER OCH KOMMUNIKATION -

Innehållsförteckning

Hemsidetext	3
Analys	4
1 INLEDNING.....	6
2 FRÅGESTÄLLNING	7
2.1 Undersökningens frågeställning.....	7
2.2 Det journalistiska arbetets frågeställning.....	8
3 BAKGRUND	9
3.1 Forskning	9
3.2 Journalistisk bakgrund.....	10
4 AVGRÄNSNING	11
4.1 Undersökningens avgränsning	11
4.2 Det journalistiska arbetets avgränsning	11
5 METOD	12
5.1 Val av metod.....	12
5.2 Urval	12
5.3 Svansfrekvens.....	13
5.4 Validitet och reliabilitet	13
5.4.1 Intern validitet	13
5.4.2 Extern validitet	14
5.4.3 Reliabilitet.....	14
5.5 Journalistisk metod.....	14
5.5.1 Intervjuer	14
5.6 Likheter och skillnader i vetenskapliga och journalistiska metoder.....	15
6 ARBETSRAPPORT	17
6.1 Arbetets utveckling och olika faser – idéarbetet!	17
6.2 Att hitta en ingång.....	18
6.2 Dags för avgränsning	19
6.3 Förberedelser med enkät och kontakt med skolorna	20
6.4 Besöka de olika universiteterna.....	21
6.5 Kodning och kompletteringsarbete	22
6.6 Analys av resultat, vidarekontakt med studenter och skriva metodrapport	23
6.7 Journalistiskt arbete	23
6.8 Konsekvenser av valen vi gjorde.....	24
6.9 Svårigheter som vi träffade på	25
6.10 Misstag vi begick.....	25
6.11 Lärdomar som vi drog av våra misstag och svårigheter	26

6.12 Arbetsfördelning.....	27
7. MÅLGRUPP OCH PUBLICERING	30
7.1 Var är tanken att det journalistiska arbetet skall publiceras?.....	30
7.2 Hur påverkar valet av publicering och målgrupp de överväganden ni gjort under arbetets gång?	30
7.3 Hur vi resonerar kring längd, uppdelning och så vidare.....	31
7.4 Vilken är målgruppen för det journalistiska arbetet? Varför är arbetet intressant för dessa?	31
7.5 Vilka publikationer och målgrupper valdes bort, och varför?.....	32
8 RESULTAT	33
9. SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNING	39
9.1 Undersökningen	39
9.2 Journalistiska presentationen.....	39
10 ETISKA OCH PUBLICISTISKA ÖVERVÄGANDEN.....	41
11 FRAMTIDA UNDERSÖKNINGAR.....	42
12 UPPHOVSRÄTTSLIGA FRÅGOR	43
13 KÄLLFÖRTECKNING	44
13.1 Skriftliga källor	44
13.2 Muntliga källor.....	45
Bilagor:.....	47
Bilaga 1: Enkät	47
Bilaga 2: Uppslag ett.....	50
Bilaga 3: Uppslag två	51

Hemsidetext

Majoriteten av ekonomistudenterna vid tre lärosäten i sydvästra Sverige arbetar vid sidan av studierna. Detta trots att de studerar på heltid. Det visar en undersökning som genomförts av journaliststudenter vid Göteborgs universitet. De undersökta lärosätena är Göteborgs universitet, Högskolan i Halmstad, samt Lunds universitet.

Undersökningen visar också att det finns tydliga skillnader mellan de olika lärosätena. Vid Lunds universitet är det 51 procent av studenterna som har arbeten vid sidan av heltidsstudierna. Vid Högskolan i Halmstad ligger motsvarande siffra på 65 procent. Men flest arbetande studenter fanns vid Göteborgs universitet, där 71 procent av de undersökta studenterna har extrajobb. Den sammanlagda siffran för alla tre lärosäten ligger på 63 procent.

Studierektorerna vid de undersökta lärosätena är oroliga för att studierna ska påverkas av att studenterna arbetar för mycket.

– Vi tycker att vi har kunnat se ett försämrat resultat när vi rättar tentor. Det känns som att de inte prioriterar skolan, säger Anneli Eriksson, administrativ studierektor vid Göteborgs universitet.

Nikos Macheridis är studierektor vid Lunds universitet och han instämmer, även om han inte kunnat se samma försämrade studieresultat.

– Det är klart att det kan påverka studierna. Men vi kan inte lägga oss i deras fritid, säger han.

Den vanligaste anledningen till extrajobbande är att man vill ha extra fickpengar. Detta trots att en hel del av de arbetande studenterna uppgivit att deras jobb på något sätt är kopplat till deras studier. Men även här finns stora skillnader. Vid Göteborgs universitet är det 58 procent av de arbetande studenterna som uppgivit att deras arbete är kopplat till studierna. Motsvarande siffra vid Lunds universitet ligger på 51 procent. Men vid Högskolan i Halmstad är det endast 24 procent av de arbetande studenterna som anser att deras jobb är kopplat till studierna.

Amanda Bengtsson är ekonomistudent vid Lunds universitet och arbetar i livsmedelsbutik vid sidan av studierna. Dessutom får hon fullt studiemedel. Hon menar dock att det inte påverkar hennes studier negativt.

– Nej, snarare tvärtom. Jag får möjlighet att koppla av en stund och blir då mer alert. Jag klarar alla mina tentor, men det stör mig att jag ska behöva tänka på att jag inte får tjäna för mycket för då blir jag återbetalningsskyldig, säger hon.

Analys

220 kronor mindre i studiemedel per termin. Så lyder regeringens geniala dom över studenter som redan i dag lever på existensminimum. Två hundringar gör väl ingen skillnad på en hel termin, kan tyckas. Men faktum är att det för somliga är närmare en hel veckas matbudget.

Studiemedlet, det vill säga både studiebidrag och studielån inräknat, ligger i dag på 9 948 kronor i månaden. Och från detta skall alltså skall alltså ytterligare kronor tagas. Det är orimligt av flera skäl. Den som tror att 9 948 kronor är mer än tillräckligt att leva på under en hel månad lever i en fantasivärld. För många av studenterna är hyrorna minst sagt höga, förutsatt att man ens har någonstans att bo, vilket inte alls är en självklarhet med rådande bostadssituation.

Vid en jämförelse av studenters ekonomiska situation och arbetsvanor har vi kunnat se att den absolut vanligaste hyresnivån ligger på mellan 3 000 och 4 500 kronor per månad. Men det är inte alls ovanligt att den enskilde studentens hyra är ännu högre. I praktiken innebär detta att när studiemedlet kommer in på studentens konto omkring den 25:e varje månad går nästan hälften åt direkt för att betala in hyran. Det ger oss mellan 5 448 och 6 948 kronor att leva för, om vi har tur. Kollar vi på Konsumentverkets samlade kalkyler för månadskostnader i form av mat, försäkringar, kläder och övriga kostnader ser vi att den totala månadskostnaden för män och kvinnor i åldrarna 18 till 35 hamnar på mellan 5 550 kronor och 6 050 kronor. Lägsta totalkostnaden blir alltså 8 550 kronor i månaden, medan den högsta blir 10 050 kronor i månaden. Redan där riskerar studenter alltså att behöva leva över sina tillgångar. Många studenter reser dessutom kollektivt till och från skolan. I Göteborg kostar ett månadskort för buss och spårvagn 450 kronor, vill du resa utanför stadens gränser kostar det mer. På andra orter är priset ofta högre. Utöver det ska studenten ha råd med kurslitteratur (som inte alltid finns att låna på bibliotek och är milt sagt svindyr), kläder och en månads mat. Det är lite som att förvänta sig att varje student skall vara något slags ekonomisk MacGyver.

Och vad gör den student som inte har en så ”förmånlig” hyra som i ovan nämnda exempel? Jo, den jobbar naturligtvis. Om det nu finns några jobb, vilket inte heller detta är en självklarhet. När vi jämförde ekonomistudenter på tre olika orter (Göteborg, Lund och Halmstad) kunde vi se att 63 procent arbetade vid sidan av studierna. Tittar man specifikt på Göteborg är motsvarande siffra 71 procent. Undersökningen är enbart inriktad på studenter som studerar på heltid, vilket gör att varje arbetad timme är en timme utöver vad som åtminstone borde vara en 40-timmarsvecka i plugget. Det säger sig självt att detta förr eller senare påverkar studieresultaten. När vi intervjuade studierektorerna för de olika lärosätena uttryckte även de en oro för just detta.

För den student som mot all förmodan har tid över för fritidsaktiviteter är det alltså rimligt att anta att hen kommer att ha svårt att ha råd med dessa aktiviteter. Och varför skulle inte fritidsaktiviteter täckas av studiemedlet? Den gamle handbollstränaren Bengt Johansson sade en gång att ”en glad spelare är en bra spelare”, och så tror vi att det är, även med studenter. Den student som inte har råd med någonting mer än de rent praktiska utgifterna kommer att ha tråkigt, kommer därför att må sämre och kommer därför att prestera sämre.

Vad vi kan se är alltså att studenter på flera orter i landet jobbar så mycket att det påverkar deras studier. Och de jobbar därför att de annars inte råd att leva ett drägligt liv. Som om det inte vore knepigt nog att ens lösa en bostad och att få ihop själva studierna. För dessa ekonomiskt hårt utsatta studenter vill regeringen rycka undan ännu en matta. Hur liten den än är i detta fall, så anser vi att det är den direkt ointelligent idé. Beviset är tydligt: studenter behöver mer pengar, inte mindre. Att ta pengar från studenterna är att ta pengar från en minst sagt utsatt samhällsgrupp. Den student som inte kan ringa hem till välbärgade och snälla föräldrar och be om hjälp tvingas i dag att arbeta bort sina studier. Är det så vi vill ha det?

Jacob Snöbohm

Jasmin Frljevic

Philip Trollér

Journaliststudenter vid Göteborgs universitet

1 INLEDNING

”Det är dyrt att bo på landet”. ”Det är dyrt att bo i storstan”. Det är budskap som matas ut i media på mer eller mindre daglig basis. Men vilket stämmer? Eller stämmer kanske båda?

Vi som skriver denna uppsats är alla uppvuxna på mindre orter. Visby, Båstad och Tranemo. Men i dag bor vi alla i Göteborg. Därför föddes tanken att undersöka hur den ekonomiska situationen ser ut hos en grupp som på sätt och vis är ganska olik oss, till exempel vad gäller medelålder och val av studier. Samtidigt befinner de sig i ungefär samma skede i livet som vi gör. Denna grupp blev ekonomistudenter.

Bland de studenter vi tidigare mött har vi noterat att många arbetar vid sidan av studierna, så även vi själva. Men frågan vi ställer oss är: Varför? Om man ägnar sig åt heltidsstudier, det vill säga, 40 timmars skolarbete i veckan, är det då rimligt att man ska vara tvungen att jobba utöver det? Kanske är studenterna inte alls tvungna, utan gör det för att de tycker det är en kul och lärorik grej. Kanske vill man fylla kontot med extra slantar till sportkläder, öl, gitarrsträngar, modellflygplan eller någon gammal frimärkssamling.

I grund och botten är vår ambition att ta reda på hur stor andel av en viss grupp studenter som egentligen arbetar, och varför. Vi hade inte tid att undersöka hela Sverige, vilket förstås vore optimalt. Men vi tyckte inte heller att det var särskilt intressant att bara undersöka Göteborg. Således valde vi tre orter med olika karaktär. ”Storstaden” Göteborg, ”Studentstaden” Lund och ”Småstaden” Halmstad. Vi ville veta om det på något sätt skiljer sig? Om färre jobbar på en ort än på en annan, kan det betyda att det är mindre kostsamt att bo där som student? Kan man gå så långt som att säga att det är ekonomisk synpunkt är smartare att studera på en ort än på en annan? Och om det är så, ska det verkligen vara så? Ska man inte få studera var man vill utan att missgynnas av det? Förhoppningsvis kan vi bena ut några av dessa områden.

2 FRÅGESTÄLLNING

2.1 Undersökningens frågeställning

I vilken av städerna Lund, Göteborg och Halmstad jobbar den största andelen ekonomistudenter och varför?

Så lyder frågeställningen för vår undersökning. Det är inte samma formulering som vi hade från början, men det är samma formulering som vi hade när vi valde tillvägagångssätt. Från början löd frågeställningen som följer:

Var i Sverige jobbar störst andel studenter och varför?

Denna frågeställning blev allt för omfattande för att vi skulle kunna besvara den. Delvis är det geografiska området "Sverige" på tok för stort. Delvis blev vi tvungna att avgränsa oss gällande vilken grupp av studenter vi var intresserade av. Att ta alla studenter gick ju inte an. För att kunna dra någon slutsats om den undersökta gruppen valde vi således att begränsa oss till enbart ekonomistudenter som gick andra året på programmet och som studerade på helfart.

Vi hade också en idé om att jämföra lärarstudenter och ekonomistudenter. Vi valde bort lärarstudenterna av två anledningar. Delvis var programmet väldigt spretigt med många olika inriktningar, som inte nödvändigtvis har så mycket med varandra att göra. Då vi inte hade tid att undersöka alla skulle vårt urval ha blivit mindre enhetligt och svårt att motivera eftersom en grupp lärarstudenter inte nödvändigtvis är särskilt representativ för de andra inriktningarna. När det gäller ekonomistudenterna är programmet betydligt mer enhetligt och därför lättare att jämföra. I och med denna avgränsning kunde vi också fokusera och lägga mer tid på enbart ekonomistudenter, vilket sedermera gjort att vår undersökning faktiskt säger något om gruppen ekonomistudenter, åtminstone vid de tre undersökta lärosätena.

Dessutom valde vi bort att undersöka fler än tre lärosäten. Detta på grund av tidsbrist. Vi hade inte hunnit fara land och rike runt för att undersöka alla lärosäten. Med de tre utvalda fick vi med tre olika städer inom ett begränsat geografiskt område, och dessutom tre olika typer av städer. Lund, som är en utpräglad studentstad dit många flyttar tillfälligt enbart för att plugga. Göteborg, som är en större stad som visserligen har både Chalmers och Göteborgs universitet, men som inte är direkt profilerad som en studentstad. Dessutom fick vi med Halmstad, en mindre stad med en relativt nyetablerad högskola.

Vår tanke var att undersöka om det finns skillnader i studenters arbetsvanor på olika typer av orter, och dessa tre orter bedömde vi var intressanta på grund av deras olika profiler och befolkningsmängd.

2.2 Det journalistiska arbetets frågeställning

Vår journalistiska frågeställning är samma som den för undersökningen. Men vi frågar oss även vad de resultat som undersökningen visar kan få för konsekvenser.

3 BAKGRUND

3.1 Forskning

2010 genomfördes en undersökning vid Stockholms universitet som kan hävdas vara närbesläktad med vår undersökning. Undersökningen i fråga genomfördes av Stockholms universitets studentkår, och bygger, liksom vår undersökning, på en enkät (Tibajev & Lavelid, 2010:3).

Resultatet från enkäten visade att 65 procent av de tillfrågade studenterna arbetade vid sidan av studierna. Det är en siffra som är snarlik den vi själva fick fram, när vi slog ihop resultaten från Halmstad, Göteborg och Lund. Skillnaden är att vi valt att jämföra olika lärosäten med varandra. Dessutom har vi ett mindre urval, sett till antal program som de undersökta studenterna studerar. Eftersom vi delat ut vår enkät på plats har vi dock fått en högre svarsfrekvens än den för undersökningen som genomförts i Stockholm, vilken endast låg på nio procent. Värt att nämna är dock att undersökningen som genomfördes i Stockholm hade ett betydligt större urval på sammanlagt 36 000 personer. Detta i kombination med det begränsade urvalet gör att vår undersökning är mer representativ sett till den valda undersökningsgruppen. Däremot säger varken vår studie eller studien från Stockholms universitets studentkår särskilt mycket om universitets- och högskolestudenter i allmänhet.

Mot bakgrund av detta ha vi valt att inspireras av studien som genomfördes vid Stockholms universitet, men vi har också insett att den har sina brister gällande metod och representativitet (den genomfördes nämligen med den mindre effektiva metoden webbenkät).

Vi hörde även av oss till Centrala Studiestödsnämnden som hade statistik på hur mycket studenter arbetar vid sidan av studierna, men inte heller de hade gjort någon jämförelse mellan olika orter. Liknande undersökningar har bland annat gjorts av fackförbunden Unionen och Jusek, men också där har man i första hand valt att se på det övergripande förhållandet över hela landet.

PR-byrån Westander har också genomfört en studie på ämnet, på uppdrag av Saco studentråd och Svenskt Näringsliv. Denna studie är intressant på så vis att den pekar på vissa studenters behov av att kunna arbeta vid sidan av studierna. Deras undersökning visar att studenter med olika bakgrund har olika behov av extrajobb. Om heltidsstudier verkligen ska leva upp till sitt namn som just heltidsstudier, är det då rimligt att en del av studenterna ska behöva arbeta utöver denna heltid, medan andra inte behöver det (Hylander, 2009:3)?

Eftersom denna studie genomfördes 2009, och inte heller den gjorde en jämförelse mellan olika städer ser vi att vi att vår studie kan ses som en snarlik studie, men med en något annorlunda infallsvinkel och utförd i ett annat ekonomiskt läge.

Därför ser vi att vår studie kan bidra med en intressant jämförelse mellan olika typer av orter, på ett sätt som oss veterligen aldrig genomförts tidigare.

3.2 Journalistisk bakgrund

När det gäller journalistiska presentationer av det berörda ämnet kan vi konstatera att bland annat Sydsvenskan publicerat en artikel med rubriken *Var tredje student jobbar extra*. Den knyter på många sätt an till vår undersökning, men det faktum att den publicerades så tidigt som 2005 ger oss anledning att hävda vikten av en viss uppdatering.

2014 gjordes en publicering av Sveriges Radio där man skriver att studenter jobbar mer utan att bli av med studiemedlen. Här hänvisas till siffror från CSN, liksom de vi själva fått fram.

Båda dessa publiceringar präglas av många siffror och fokuserar mycket på statistik. Där ser vi att vår artikel kan fylla ett tomrum, då vår ambition är att göra en artikel med ett flertal intervjuer, där vi bland annat pratar med berörda studenter, vilket vi menar borde vara en självklarhet i sammanhanget. Det vore ovärdigt att skriva en hel artikel om studenters arbetsvanor utan att prata med dem som det faktiskt handlar om.

4 AVGRÄNSNING

4.1 Undersökningens avgränsning

Som tidigare nämnts fyller vår undersökning en ”vit fläck”, i den bemärkelsen att vi jämför flera olika städer, och har lyckats få en hög svarsfrekvens, sett till den valda undersökningsgruppen.

De tydliga avgränsningar som vi gjort i undersökningen är delvis att begränsa oss till enbart ekonomistuderanter som läser andra året på ekonomiprogrammet. Det gör att vår undersökta grupp befinner sig i relativt liknande situation vad gäller studierna. Det gör också att det blir ännu mer intressant om vi kan se stora skillnader inom gruppen. Att läkarstuderanter skiljer sig från journaliststuderanter vore knappast förvånande. Därför är vi mer intresserade av de inbördes skillnaderna inom en grupp som, utåt sett, kan verka rätt homogen. Att det blev just ekonomistuderanter beror på att det var ett av de få program som fanns på alla tre lärosätena som vi ville undersöka. Att vi valde andra året beror på att vi ville få en så hög svarsfrekvens som möjligt. Hade vi valt första året finns det en risk att klasslistorna inte stämmer eftersom många hoppar av en bit in på terminen. Hade vi valt studenter som kommit längre i studierna är risken stor att de är ute på praktik och därför inte skulle kunna svara på vår enkät, som ju delas ut för hand.

4.2 Det journalistiska arbetets avgränsning

I det journalistiska arbetet har vi valt att fokusera på de resultat från vår undersökning som vi bedömde var mest intressanta. Vi har inte gått in i detalj på alla de frågor som fanns med i enkäten, utan fokuserat på hur mycket studenterna jobbar och varför, samt vilka skillnader som finns mellan de tre lärosätena.

5 METOD

5.1 Val av metod

Till vår undersökning lämpade sig den kvantitativa analysen bäst. Där en enkätundersökning utfördes för att få reda på ekonomistudenternas arbetsvanor på de berörda lärosätena som är Göteborgs universitet, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet. Enkätundersökningen lämpade sig bäst för vår frågeställning med tanke på det stora antalet studenter. Själva grundsyftet var att ta reda på var flest studenter jobbar. För att sedan försöka bena ut varför de valde att jobba respektive varför de avstod att arbeta (Essaiasson et al, 2012:228-232). Detta ger oss en bra grund att stå på för att kunna ta reda på i vilken av städerna, Göteborg, Lund och Halmstad som har den högsta andelen extraarbetande studenter. Detta i sin tur valde vi att komplettera med intervjuer till vår journalistiska presentation där svarande studenter, studierektorer med flera, får svara på lite mer djupgående frågor för att vi ska kunna besvara varför de siffror vi får fram visar det de just visar. På förhand hade vi ett visst antal frågor vi ville ställa till intervjupersonerna baserat på resultatet från enkätundersökningen. För att få ut det mest relevanta från enkäten började vi med att skapa ett kodschema. Detta för att först bestämma oss för vad vi vill få ut för variabler att jobba med och därefter arbeta fram en enkät som kan ge oss de svar vi söker.

Problemet med detta är att vi inte kan få en djupgående förklaring till hur det ser ut för majoriteten av studenterna kring varför de väljer att jobba mer precis. Där hade en kvalitativ undersökning lämpat sig bättre. Men då hade det heller inte gått att dra några generella slutsatser om hur stor del som extrajobbar parallellt med studierna. Detta då en kvalitativ undersökning i regel tar betydligt mycket längre tid än en kvantitativ och på en population kring 500 personer så är det ett för tungt lass att dra under den korta tidsramen.

Den kvalitativa studien hade inte varit den rätta metoden för vår frågeställning då vi vill kartlägga hur många det är som jobbar i första hand. I andra hand försökte vi besvara frågan om varför de väljer att arbeta och hur skolan ser på den rådande situationen.

5.2 Urval

Initialt ville vi undersöka hur arbetssituationen såg ut för studenter vid landets sex största lärosäten. Med fokus på enbart ekonomi-, lärar- och personalvetarstudenter. Och även försöka ta reda på om det fanns någon skillnad på om det jobbades mer vid någon specifik utbildning.

Det hela landade i att vi enbart valde att koncentrera oss på ekonomistudenter som läser

programutbildningen och det andra läsåret vid Göteborgs universitet, Lunds universitet och Högskolan i Halmstad.

När vi först kollade antal registrerade på dessa tre programutbildningar fanns det närmare 800 som var registrerade. En population som vi ansåg var tillräcklig för att kunna göra en relevant studie på vår frågeställning. När vi väl tog kontakt med studievägledarna vid respektive lärosäte var den totala siffran nere på 503 på grund av att många studenter valt att avsluta sina studier.

Anledningen till att det är det andra läsåret vi valt att koncentrera oss på beror på att vi anser, dels av egen erfarenhet, att vid det första läsåret så är det mycket runt omkring studierna som kan ta upp ens tid vilket gör att det inte finns mycket utrymme för att arbeta parallellt med studier. Och även att under det tredje läsåret kan uppsatsskrivande uppta så mycket av ens tid att det inte ger en rättvisande bild på hur det egentligen ser ut. Därför valde vi att enbart titta närmare på det andra läsåret, då vi tror att flest studenter arbetar under just denna period i deras studietid.

Nackdelen med detta är att det inte ger en helhetstäckande bild av hur det ser ut i respektive stad och vid respektive utbildning överlag.

5.3 Svarsfrekvens

Totalt finns 503 registrerade studenter på ekonomiprogrammet, som läser det andra läsåret, vid de tre lärosätena. För att kunna nå upp till en hög svarsfrekvens valde vi att utföra undersökningen på plats under lektionstid framför en webbenkät. Av egna erfarenheter ansåg vi att vi inte kunde få en tillräckligt hög svarsfrekvens för att kunna dra några generella slutsatser. Vi siktade på en svarsfrekvens som var över 60 procent för respektive lärosäte. Något som vi nådde i både Halmstad och Göteborg, men inte i Lund. Därför skickade vi ut en webbundersökning till alla studenter vid Lunds universitet och bad dem som inte tagit del av undersökningen att göra detta. Totalt svarade ytterligare 15 studenter på denna webbenkät vilket gav oss en total svarsfrekvens på 62,5 procent i Lund.

5.4 Validitet och reliabilitet

5.4.1 Intern validitet

Med validitet menas att vi verkligen mäter det vi utger oss för att mäta (Esaiasson et al, 2012:57). Detta kan delas upp i två kategorier, begreppsvaliditet och resultatsvaliditet. Dessa kan även ses som intern (begreppsvaliditet) respektive extern validitet (resultatsvaliditet). För att uppnå en god

intern validitet gäller det att gäller det att operationaliseringen av undersökningen utformas på ett sådant sätt att det inte uppstår några systematiska fel i mätningen (Esaiasson et al, 2012:63). Detta anser vi att vi når då de variabler vi har i vår kodbok har som syfte att besvara våra frågeställningar och är utformade på ett sådant sätt att det inte finns några oklarheter.

5.4.2 Extern validitet

När det kommer till den externa validiteten handlar detta om man kan uttala sig om den undersökta populationen. Ett annat ord man kan sätta på detta är generaliserbarhet (Esaiasson et al, 2012:58). Som vi tidigare nämnt i detta avsnitt så har vi en hög svarsfrekvens (72 procent). Det vill säga att vi kan dra generella slutsatser om de tre klasserna som vi har undersökt. Det vi däremot inte kan göra är att dra generella slutsatser om hur det ser ut för hela lärosätet i Lund, Göteborg och Halmstad då vi bara har fokuserat på ekonomistudenter som läser det andra läsåret.

5.4.3 Reliabilitet

Vi anser att reliabiliteten är hög i vår uppsats. För att undvika att behöva göra ett interkodarrealibilitets-test (Esaiasson et al, 2012:207) så har vi kodat in våra enkäter gemensamt i den mån det har gått. De inledande 150 enkäterna som kodades gjordes gemensamt där oklarheter som har dykt upp under processen har diskuterats och tacklats tillsammans. Vi undviker slarvfel och osystematiska fel genom att vi, efter varje kodad enkät, går igenom kodningen en gång till för att säkerställa att allt har fyllts i korrekt.

5.5 Journalistisk metod

5.5.1 Intervjuer

Vår journalistiska metod bygger till stor del på vad vi fick fram från den vetenskapliga metodens resultat. Som tidigare nämnt har vi valt att komplettera vår enkätundersökning med intervjuer. De studenter som fick ta del av enkätundersökningen gavs möjligheten att fylla i sina kontaktuppgifter. Därefter gick vi igenom svaren från de som hade lämnat uppgifter för att kontakta dessa om en möjlig intervju alternativt kompletterande frågor. Ett exempel på en sådan kompletterande fråga var att vi insåg, efter att vi genomfört enkätundersökningen på det första lärosätet, att vi inte hade med ett alternativ som ger oss svar på vad de jobbar med. Därefter skickade vi ut mejl och sms till de berörda personerna och bad dem svara på den kompletterande frågan.

Ett problem med att lämna ett frivilligt fält där de kan fylla i sina kontaktuppgifter är att en stor majoritet väljer att inte göra detta och de personer som lämnat uppgifter kanske inte stämmer in bland de som anses vara representativa i vår undersökning. Det vi märkte var att inte så många som

vi hade hoppats på lämnade uppgifter. Skulle då någon av de som lämnat uppgifter inte välja att svara när vi kontaktar dem på olika sätt så kan det påverka chansen att hitta en intressant intervjuperson utifrån de resultat vi valt att fokusera på.

Anledningen till att vi valde att begära kontaktuppgifter frivilligt från studenterna är för att de inte ska känna sig påtvingade att lämna dessa om det nu skulle finnas någon som känner sig obekvämt att stå bakom sina svar.

Vi genomförde intervjuer, som inte var i researchsyfte, med totalt nio personer. Svaren från dessa intervjuer, tillsammans med statistiken från vår undersökning, blev sedermera underlaget för vår journalistiska produkt. De intervjuade var tre studenter, fyra studierektorer, en ekonom och en politiker. Studenterna blev sedan våra case, studierektorerna i sin tur förklarade hur universiteten ser på att studenter i hög utsträckning arbetar vid sidan av sina heltidsstudier. Politikern besvarade frågor om vad man kan göra åt situationen på politisk nivå. Ekonomen agerar som en expert i ämnet och ger sina bästa tips och råd till studenter för att de ska kunna klara av sin vardagsekonomi.

Nils Hanson skriver i sin bok, *Grävande journalistik*, att man kan uppträda under falskt flagg eller samla hemlig information för att visa ett missförhållande (Hanson, 2009, 213). För vår undersökning har vi inte behövt använda oss av dessa metoder. Vi var hela tiden öppna med vad vårt syfte har varit när det kommer till intervjuerna. Dessutom har vi inte bedömt att ämnet har varit så känsligt att någon källa skulle kunna skadas av att uttala sig offentligt.

5.6 Likheter och skillnader i vetenskapliga och journalistiska metoder

Enligt forskare är det viktigt med statistik men att det inte ger hela bilden av verkligheten och bör därför kompletteras (Friedland & Campbell, 2010:28). Därför är det bästa sättet att försöka förklara verkligheten att kombinera den kvantitativa undersökningen med den kvalitativa.

Metoder som journalister använder skiljer sig inte avsevärt från de metoder som forskare använder. Men journalisters sökande efter bekräftande detaljer är en skillnad. I vårt fall sökte vi svar på om det fanns någon skillnad mellan de olika städerna. Detta genom att jämföra de svar vi fick från våra samtalsintervjuer med bland annat studenter. Med metoden ”focused interviews” kan man som journalist hitta större drag och åsikter (Iorio, 2010:113-114). Focused interviews kan beskrivas som en form av semistrukturerade intervjuer (Bailey, 1994:191) och kan användas för att samla upp intervjupersonernas tankar om en händelse eller ett fenomen som en forskare har undersökt. Till denna metod bestäms inte frågeformuläret före själva intervjutillfället. Men själva innehållet är redan klart. Detta är något som stämmer in på oss. Vi har inför våra intervjuer haft klart vad vi vill få ut av det men var inte låsta till några färdigformulerade frågor. Då enkätundersökningen enbart gav oss korta svar på om de till exempel måste avstå från att unna sig saker i vardagen så fungerar

de journalistiska intervjuerna som ett bra komplement för att de ska kunna utveckla varför de känner att de måste avstå att unna sig saker i vardagen.

Den största och tydligaste skillnaden mellan vår vetenskapliga metod i relation till vår journalistiska metod var att i den undersökande delen använde oss av en kvantitativ metod. Medan i den journalistiska använde vi oss av en metod som mer skulle kunna likna den kvalitativa metoden.

6 ARBETSRAPPORT

6.1 Arbetets utveckling och olika faser – idéarbetet!

Vägen från idéarbete till första utkast har varit lång men ändå relativt smärtfri. Men visst, vi har träffat på en del svårigheter. Från första början var det väldigt oklart vad vi ville skriva om. Alla tre var inledningsvis ganska tomma på idéer, trots att vi hade hur mycket frihet som helst tog det lång tid innan vi lyckades komma igång med idéarbetet. När vi satt på Torsten Malmströms idélektion så var vi tre förhållandevis vilsna studenter. Men det var också efter den lektionen som det började dyka upp en del idéer och tänkbara studier som vi ville göra. Ämnen som vi var intresserade av, som vi kände att vi kunde tänka oss att sätta oss in i. Och det var något vi var väldigt tydliga med redan innan vi visste vad vi hade för idéer. Vår examensuppsats skulle handla om något som vi verkligen kunde tänka oss att engagera oss i. Vi skulle inte bara betrakta det som en skoluppgift, som vi var tvungna att genomföra, utan snarare se det som en möjlighet att ta reda på någonting som vi var nyfikna på. En chans att lära oss mer och granska något som vi alla hade ett intresse i.

Ett annat fokus som vi också diskuterade inför idéarbetet var att vi helst ville ha en idé som krävde att vi skulle få bege oss ut, känna närvaro. Agera. Alla tre hade skrivit C-uppsatser som var väldigt teoretiska, där mycket handlade om litteraturstudier på vägen fram till slutprodukt. Nu ville vi ha något annorlunda.

När vi hade satt upp ramarna för vilka grunder vi ville stå på satte vi igång med idéarbetet på allvar. Innan dess hade det bara varit spontana diskussioner när man satt på spårvagnen hem eller pratade efter föreläsningar. Men nu var det dags att samlas och verkligen fokusera. Sätta oss ned och komma med konkreta förslag.

När vi utförde idéarbetet började vi med att sätta oss tillsammans i ett grupprum, då kunde man fritt droppa ord och sedan försökte vi bygga vidare på orden. Efter ett tag började fler och fler specifika idéer dyka upp. Vi skrev upp alla förslag på tavlan, som en mindmap, så att vi fick en bra överblick på vad vi hade att välja mellan. Och vi hade faktiskt en del bra och olika typer av förslag. Det var allt från att granska ekonomin i svenska sportarenor till att titta närmre på hur arbetsvillkoren ser ut för ungdomar som anställs av olika resebolag och jobbar utomlands. Men slutligen fick vi idén om att vi ville granska universitets- och högskolestudenters arbetsvanor och ekonomi. Om det fanns några skillnader för studenter beroende på vid vilket lärosäte de studerade och i vilken stad de bodde. När det förslaget väl kom upp så kändes det givet. En uppfattning vi alla tre delade. Vi

tyckte det var en klockren idé, och vi gick verkligen all in på den direkt. Eftersom vi själva är studenter som jobbar bredvid studierna så tyckte vi att det var extra intressant. Dessutom vet man att studenters studiebidrag/studielån alltid är något som engagerar. Vi såg idén som en studie både studenterna och universiteten skulle vara intresserade av. Och det kände vi var ett stort plus. Vi bestämde oss för att köra på den idén och började omedelbart nästa fas.

6.2 Att hitta en ingång

Det gällde att hitta något som inte redan var gjort. Vi googlade, sökte och synade allt vi kunde hitta som handlade om forskning på studenters ekonomi och arbetsvanor. Det fanns en del. Bland annat hade CSN gjort ett par egna undersökningar (den senaste 2013) som handlade om hur stor del av alla studenter som jobbade vid sidan av studierna. Däremot fanns det inga undersökningar som behandlade om det fanns skillnader mellan städer och lärosäten. Och det var det som fick bli vår grej. Vi ville se om alla studenter spelar på lika villkor oavsett vilken stad de bor i. Där började nästa del av idéskissarbetet. En första avgränsning. Från första början tänkte vi väldigt stort och brett. Vi ville ha olika typer av städer, gamla universitetsstäder som Lund och Uppsala, vi önskade att ha med Sveriges två största städer, Göteborg och Stockholm. Dessutom ville vi ha stor geografisk spridning, för att se om det hade någon betydelse för vilka förutsättningar studenterna hade.

Vi beslutade oss därför för att välja de fem största universiteten i Sverige. Lunds universitet, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Linköpings universitet och sedan kryddade vi det med att ta med Umeå, som är sjätte största universitetet i Sverige, just för att få den geografiska spridningen. Vi valde alltså ut sex städer. När vi hade gjort ett urval av städer och lärosäten var det dags att göra nästa avgränsning. Vilka studenter ville vi ha med? Och hur skulle vi formulera vår undersökning? Vi bestämde oss tidigt för att vi ville göra en enkätundersökning. Enkäten skulle vara enkel att svara på, och vi ville noggrant fundera ut vilka variabler vi skulle ha med. Allt för att slippa ställa onödiga frågor och få in resultat som inte var relevant. Första tanken var att göra en komplett enkät med frågor som vi sedan via mejl skulle skicka ut till utvalda studenter vid de olika lärosätena. Men ganska tidigt ändrade vi inställning kring hur vi önskade att gå tillväga när det kom till insamlingen av datan. Vi började diskutera hur möjligheterna såg ut när det kom till att åka ut fysiskt till de olika universiteten. Skulle vi hinna åka ut till sex olika städer? Var det praktiskt och ekonomiskt möjligt för alla tre att kunna följa med på resor till Umeå, Uppsala, Lund? Hade vi tillräckligt med tid? Vi var osäkra, men till slut beslutade vi oss för att vi skulle försöka. Ett ganska naivt beslut. I synnerhet då vi, när vi diskuterade hur vi skulle avgränsa oss,

hade bestämt oss för att vi ville ha med och jämföra tre olika program. Vi ville göra en undersökning med studenter som pluggade program, inte fristående kurser, eftersom vi ansåg att det var betydligt mer intressant att undersöka studenter som studerar på helfart än exempelvis individer som bara läser enstaka kurser vid sidan av någon annan sysselsättning. Vi ville undersöka dem som verkligen hade utbildningen som sin huvudsakliga sysselsättning. Dessutom tyckte vi att det i vårt fall kändes mer rättvisande att vi skulle tillämpa undersökningen på studenter som läste sitt andra år på respektive utbildning. Vi ansåg att vår enkät skulle vara avsevärt mer intressant för en student som etablerat sig i skolan, staden, socialt, än vad den skulle vara för någon som kanske precis kommit till en ny stad, fortfarande letade efter ett permanent boende och hade fullt upp med att komma in i en ny klass. Då är kanske inte arbete vid sidan av studierna något man prioriterar särskilt högt.

6.2 Dags för avgränsning

Ungefär så långt hade vi hunnit när det var dags att få feedback på idéskissen. En idé var minimum och tre idéer var maximum när det gällde antalet idéer man fick ha med sig till idéseminariet. Vi valde att bara ta med en idé då vi kände att den var bra, intressant och genomförbar. Vi fick positiv feedback på seminariet både från våra studiekamrater och läraren. Många tyckte att idén var klockren. Men samtidigt fick vi också en del konstruktiv kritik och ett par värdefulla tips. Mycket handlade om att vi skulle avgränsa oss mer, att vi skulle tänka lite mer på vilka problem vi kunde träffa på, hur vi skulle arbeta för att få tillgång till studenternas mejl-listor (vid den här tidpunkten var det ännu inte säkert att vi skulle åka ut till de olika universiteterna), hur vi tänkte kring publicering och så vidare. Efter seminariet började vi finslipa på idén, vi träffade Tomas Odén för att diskutera undersökningen, hur hög svarsfrekvens vi skulle sikta på. Han tryckte på att det skulle vara en klar fördel om vi bestämde oss för att åka ut fysiskt. Vi passade också på att träffa Frida Vernersdotter på SOM-institutet. Hon gav oss värdefulla tips när det gällde utformandet av enkäten, antal frågor, hur frågorna skulle ställas, olika typer av frågor. Hon förvarnade oss också om vilka problem vi kunde träffa på vid insamlingen av materialet och när datan skulle analyseras. Hon poängterade att vi borde vara otroligt noggranna när vi bestämde vilka variabler vi skulle ha med och att vi skulle vara bestämda och verkligen vara klara över vad vi ville ha ut av undersökningen.

Vid den här tidpunkten hade vi också börjat skära ned på omfattningen av undersökningen. Från att ha haft en vision om att åka till sex olika städer och undersöka tre olika typer av kandidatprogram (personalvetarprogrammet, lärarprogrammet och ekonomiprogrammet) så hade vi beslutat oss för att slopa ett program, vilket efter lite diskussioner blev personalvetarprogrammet. Efter vårt möte

med Tomas Odén hade vi också tänkt om lite när det gällde vilka städer vi skulle besöka. Städer som Växjö, Örebro, Karlstad och Sundsvall kom upp till diskussion. Anledningen till att vi från början ville involvera så många olika städer i vår undersökning var främst för att vi skulle skapa en undersökning som var så helhetstäckande som möjligt och att vi hade förhoppningar om att det skulle ge oss större möjlighet att göra fler journalistiska texter, som vi sedan skulle kunna sälja in till flera olika lokaltidningar, om vi hade med flera olika städer. Ju fler städer som fanns med i undersökningen - ju fler lokaltidningar skulle tänkas kunna vara intresserade av att köpa - om vi skulle få fram något intressant. Men efter ett tag förstod vi att det skulle bli för omfattande. Istället började vi fundera lite kring vilket som skulle vara mest praktiskt för oss när vi skulle resa ut till de olika universiteterna. Då Jasmin fixade så att vi hade tillgång till bil tänkte vi att Örebro, Uppsala, Stockholm skulle vara en perfekt tripp. Samtidigt som vi exempelvis skulle kunna besöka Lund, Växjö och Halmstad under en annan resa.

När det var dags att presentera en konkret projektplan hade vi fortfarande visionen att besöka sex städer och granska två olika program, men vi var medvetna om att det nog skulle behöva skäras ned ytterligare. Och vid seminariet fick vi påbackning om att det krävdes ännu mer avgränsning för att vår idé skulle kännas genomförbar. Den var helt enkelt för omfattande. Vid den här tidpunkten hade vi också varit i kontakt med CSN och fått svar på lite övergripande fakta om hur många av alla landets studenter som arbetade, vid deras senaste undersökning 2013.

Efter ett möte med vår handledare Torsten Malmström fick vi tipset att vi kanske snarare skulle göra en satsning på att hålla undersökningen till sydvästra Sverige. Dels för att underlätta det praktiska arbetet för oss men också för att göra en tydlig avgränsning som gick att motivera på ett bra sätt. I slutändan landade det i att vi bestämde oss för att involvera studenter från Högskolan i Halmstad, Göteborgs universitet och Lunds universitet i undersökningen. En gammaldags universitetsstad, en storstad och en stad som allt mer börjat profilera sig som studentstad. Vi beslutade strax därefter också oss för att skippa lärarprogrammet då den utbildningen är väldigt spretig och studenterna är uppdelade i flera olika sektioner beroende på vilken åldersgrupp/ämne/inriktning man vill bli lärare för. Istället valde vi att endast inrikta oss på ekonomiprogrammet, 180 högskolepoäng. Och det var, som tidigare nämnts, studenter som läser andra läsåret som vi ville tillfråga.

6.3 Förberedelser med enkät och kontakt med skolorna

Att utforma en helhetstäckande enkät tog sin tid. Dels handlade det om att vi ville se till så att alla relevanta frågor kom med, så att vi kunde få svar som kunde hjälpa oss att svara på våra

frågeställningar. Sedan var det minst lika svårt att välja ut vilka typer av svar vi skulle ha. Var skulle man dra gränsen? Hur många olika svarsalternativ var rimligt att ha med? Hur skulle studenterna svara? Skulle de ges möjlighet att skriva svar eller enbart kryssa? Ett eller flera kryss på de olika frågorna? Vid vissa frågor var det glasklart, vid andra tog det lång tid innan vi bestämde oss för vilka svarsalternativ de skulle få, och på vilket sätt svarsalternativen skulle presenteras. Men vi fick några nyttiga tips av Frida Vernersdotter. Inte ha för många frågor, det ska inte svårt att identifiera vilket svar som stämmer överens för respektive individ och att tänka på att inte ha för många frågor där de som undersöks tillåts skriva egna kommentarer, då det blir svårare när man ska hantera resultatet, var några av tipsen vi fick. Det slutade med att vår enkät landade i 23 frågor och en avslutande sida där studenterna, om de ville, kunde lämna sina kontaktuppgifter för att vi i ett senare skede skulle kunna höra av oss till dem om de skulle visa sig vara intressanta för vårt journalistiska arbete. Fokus i enkäten hamnade på hur studenterna bodde, vilka hyreskostnader de hade, om de jobbade eller inte jobbade, hur mycket de jobbade, hur de upplevde sin ekonomiska situation och så vidare. Innan vi kände att enkäten var ”färdig”, lät vi både vår handledare och Frida Vernersdotter komma med feedback, och efter att de uppmärksammat ett par brister så förändrade vi en del frågor. Gjorde den ännu tydligare. Först skapade vi enkäten i Qualtrics sedan, för att få den lite snyggare, utformade vi den i Word i stället.

Parallellt hade vi vid den här tidpunkten också börjat kontakta de olika lärosätena. Det blev en hel del ringande till olika lärare, studie- och yrkesvägledare, studierektorer och växelpersonal men i största allmänhet var samtlig personal vid de olika lärosätena väldigt behjälpliga, även om det tog tid att få svar från Lund och Halmstad om när vi kunde komma och träffa studenterna.

Handelshögskolan i Göteborg var otroligt intresserade av vår undersökning, och representanter från deras skolläring sa att de var väldigt intresserade av undersökningens resultat. Framst ringde vi när vi skulle ha kontakt med skolorna men det blev även en del mejlande. I Lund erbjöd de oss mejl-listor till studenterna, men vi var tydliga med att vi ville komma till skolan och dela ut vår enkät fysiskt, något de berömde oss för.

6.4 Besöka de olika universitetet

I mitten av november blev det dags att ge sig iväg. Vi började vi med att bege oss till Skåne och Lund. I början av uppsatsarbetet diskuterade vi om vi skulle ställa oss på en fast plats på de respektive skolorna, exempelvis i någon kafeteria och dela ut enkäter där, stoppa studenter och fråga om de ville vara med, men väldigt snabbt släppte vi den idén och bestämde oss för att vi ville ta oss in i föreläsningssalarna. Det skulle öka våra chanser väsentligt att få en hög svarsfrekvens. Vi anlände till Lund under förmiddagen och när studenterna höll på att avsluta sista föreläsningen

innan lunch så smög vi in i salen. Läraren introducerade oss snabbt, sedan tog vi över. Vi berättade om undersökningen, vad den handlade om, varför den var viktig att svara på. Samtidigt som en av oss pratade med klassen delade de andra ut enkäterna för att få processen så effektiv som möjligt. Efter det ställde vi oss vid utgången så att studenterna smidigt kunde lämna enkäten när de gick ut för lunch. Besöket i Lund blev förhållandevis lyckat. Vi fick in 116 enkätsvar, vilket i relation till hur många studenter där var på föreläsningen var en bra siffra, och det kändes som att enkäten fungerade. Det största problemet var trots det att flera studenter rusade iväg när vi ombads ta över av läraren. Studenter som kanske skulle med tåg eller hade andra tider att passa. Där förlorade vi en hel del svarande.

Dagen efter besöket i Lund var det dags att besöka Göteborg och Handelshögskolan. Den här gången ändrade vi taktiken lite. Vi gick in i en av pauserna och frågade föreläsaren om vi kunde få låna tio minuter efter rasten, istället för att vi skulle vänta tills föreläsningens slut. Allt för att inte riskera att studenterna sprang iväg. Och det var ett smart drag. Det blev väl nästan något som kan beskrivas som en succé i Göteborg, när det kom till antalet svarande. Vi presenterade undersökningen på liknande sätt som i Lund, men skillnaden i Göteborg var att alla studenter lugnt satt kvar och lyssnade, dessutom fick vi god hjälp av läraren som var otroligt tydlig med att alla skulle svara på enkäten då det var i skolans intresse att ta del av undersökningens resultat. Nästa dag åkte vi till Halmstad. Vi satsade på samma upplägg, men det höll på att bli praktfiasko då föreläsaren som vi hade haft kontakt med, som visste att vi skulle komma, avslutade föreläsningen långt före den tid som det stod på schemat, och före den tid som vi hade kommit överens om att vi skulle anlända till Halmstad. Turligt nog lyckades vi ta oss in i klassrummet och med hjälp av läraren kunde vi hindra studenterna från att smita iväg. I Halmstad hade vi otroligt hög svarsfrekvens då 93,4 procent av de studenter som registrerat sig på kursen svarade på vår enkät. I Göteborg var siffran 75 procent. I Lund var den något lägre.

6.5 Kodning och kompletteringsarbete

Veckan därefter satte vi direkt igång med kodningen av enkäterna i SPSS. En av oss läste upp enkätsvaren samtidigt som en annan kodade in svaren i SPSS. Här roterade vi friskt mellan oss tre, för att klara av kodningen så snabbt som möjligt. Kodningsarbetet gick faktiskt väldigt smidigt när vi väl hade kommit igång och fått till en taktik som gjorde att det gick att genomföra processen på ett både effektivt och noggrant sätt. Samtidigt började vi att titta på potentiella personer att ha med i den journalistiska delen av uppsatsen. Och det fanns en hel del studenter som hade lämnat kontaktuppgifter och som var intressanta för oss att ta kontakt med. När vi hade kodat alla enkäter

ansåg vi att svarsfrekvensen i Lund var lite låg, då den hade landat på 56,6 procent. Vi kontaktade studie- och yrkesvägledaren i Lund igen och bad henne om mejllistor, vilket vi fick utan problem, sedan skickade vi ut enkäten digitalt till Lund-studenterna igen, och bad alla som inte redan hade svarat att fylla i enkäten. Och efter ett par dagar hade vi faktiskt fått in en hel del ytterligare svar, vilket gjorde att svarsfrekvensen i Lund slutade på 62,5 procent.

6.6 Analys av resultat, vidarekontakt med studenter och skriva metodrapport

Efter all kodning var det dags att analysera resultatet av vår undersökning och försöka hitta vad vi tyckte var allra mest intressant och se om våra frågeställningar hade blivit besvarade. Vi satt gemensamt och jämförde olika resultat med varandra. Vi ställde de olika variablerna mot varandra för att kunna se samband, exempelvis hur många studenter som arbetar vid respektive lärosäte. När vi hade gjort en analys av vår data så valde vi ut ett par olika studenter som vi tänkte att vi skulle kunna intervjua. Vi gick igenom svaren från de som hade angett att de jobbade, och funderade över vilka vi trodde skulle kunna passa bäst för våra artiklar. Vi försökte hitta lite olika typer av personer, men vi ville hitta personer som representerade resultatet, så att de kunde användas som exempel. Det var personer som exempelvis betalade mellan 3000 och 4499 kronor i månadshyra och arbetade upp till tio timmar i veckan. Vi valde också att höra av oss till studierektorn på ekonomiprogrammet i Lund för att boka in en telefonintervju och sedan bokade vi in en på plats-intervju med studierektorn och den administrativa studierektorn på Handels i Göteborg. Det fanns också en del i resultatet som visade att många studenter i Göteborg jobbar vid sidan av studierna, trots att de bor hemma hos föräldrarna och tar fullt CSN-lån. Det tyckte vi var intressant och lite anmärkningsvärt. Men ingen av dem hade lämnat kontaktuppgifter därför skickade vi, via studie- och yrkesvägledaren, ut ett mejl till klassen igen, där vi bad alla som bodde hemma och jobbade vid sidan av studierna att lämna kontaktuppgifter. Tyvärr utan framgång.

Parallellt med det här hade vi också delat upp arbetet med metodrapporten. Och även om vi hjälptes åt med det mesta så tog vi ändå och bestämde vem som skulle ha huvudansvar för de olika frågorna. När vi skrev så skrev vi också enskilt, men stämde med jämna mellanrum av med de andra två så att vi skapade en metodrapport som alla kunde ställa sig bakom.

6.7 Journalistiskt arbete

Det var under slutdelen av perioden för uppsatsskrivande som vi påbörjade det journalistiska arbetet. Efter att ha bokat upp intervjuer med studenter, studierektorer och politiker så bockade vi av de olika personerna efterhand. Alla intervjuer som gjordes med personer som antingen studerade eller

arbetade vid Lunds universitet eller Högskolan i Halmstad kontaktade vi per telefon. De som vi hade kontakt med i Göteborg träffade vi fysiskt, och både intervjuade och fotograferade. Vi delade upp intervjuerna förhållandevis jämnt och när vi sedan sammanställde den artikel som skulle vara klar när det var deadline för förstautkastet, satt vi gemensamt och skrev. Alla tre presenterade vad vi hade för material att dela med oss av, sedan vägde vi in, planerade, vinklade och skrev. När vi intervjuade använde vi oss oftast av både inspelning och av anteckningar.

6.8 Konsekvenser av valen vi gjorde

Uppsatsskrivandet innebar att flera svåra beslut hela tiden var tvungna att fattas. Men med facit i hand så kändes det som att flera av våra val fick positiva konsekvenser snarare än negativa. Och hade vi gjort vissa val annorlunda hade det nog inte blivit lika bra som vi faktiskt tycker att det blev. Hade vi exempelvis beslutat oss för att satsa på att besöka sex städer runt om i Sverige så hade det i slutändan landat i att det antingen hade varit praktiskt omöjligt att hinna, eller att hela undersökningen troligtvis hade blivit en halvmesyr. Samma sak gäller det val vi gjorde beträffande hur många program vi skulle undersöka. Hade vi tagit med ytterligare två program hade det blivit en obeskrivligt kämpig höst för oss. Inte bara att ta sig ut och samla in all data hade varit tidskrävande och svårt, utan även att analysera och koda allt materiell hade tagit oerhört lång tid. Besluten kring avgränsningen vi gjorde blev därför nyckeln för vår att vår undersökning blev genomförbar. Sen hade det så klart varit intressant och kanske öppnat fler möjligheter om vi hade fått med några fler lärosäten i undersökningen eller om vi hade kunnat jämföra olika program med varandra. Men hellre att lyckas med en mer begränsad undersökning än att ta sig vatten över huvudet, satsa fört stort och misslyckas. Ett annat val vi är oerhört nöjda med att vi gjorde var det beslut vi fattade när det gällde huruvida vi skulle skicka ut en webbenkät eller fysiskt åka ut och besöka de olika skolorna. Det blev en succé. Och vi tvivlar inte en sekund på att vår svarsfrekvens hade varit avsevärt mycket lägre om vi hade skickat ut en webbenkät istället. Och att våga kliva in i föreläsningssalen och att där dela ut enkäten istället för att ställa oss i någon kafeteria och försöka få studenter att svara på vår enkät var också ett beslut vi känner oss väldigt tillfreds med. Alla dessa val fick idel positiva konsekvenser.

I efterhand kan vi dock önska att vi kanske hade låtit ännu fler ekonomistudenter vid de respektive lärosätena att få ta del av vår enkät. Att vi endast valde de som läste år två på kandidatprogrammet resulterade i att vi hade en ganska begränsad population att kunna tillfråga. Vilket i slutändan ledde till att vi, trots den höga svarsfrekvensen, hade svårt att dra generella slutsatser, åtminstone när det gällde ekonomistudenters arbetsvanor och ekonomi i Halmstad.

6.9 Svårigheter som vi träffade på

Vi var förhållandevis förskonade från några extrema svårigheter, men som alltid, allting är relativt. Att avgränsa sig var faktiskt väldigt svårt. Vi ville sätta en gräns som gjorde att det uppsatsen skulle kännas genomförbar utan att för den sakens skull kännas ”för simpel” eller otillräcklig. Det var svårt. Sedan var det också ganska svårt att sätta ihop en enkät som verkligen täckte in allt man kunde tänkas vilja ha svar på. Och att ställa frågor som inte gick att feltolka. Det var betydligt svårare än man kunde tro. Arbetet med enkäten var krävande, och vi satsade väldigt mycket på att samarbeta med såväl handledare som med SOM-institutet. Att få tag i rätt personer var inte heller alltid helt enkelt. Ofta fick man ringa x antal olika personer vid de olika lärosätena innan man lyckades få tag i den personen man ville prata med. Det blev ganska mycket ringande och mejlande. Det var väldigt tidskrävande och i vissa fall jobbigt. Återigen måste det dock poängteras att samtliga skolor var väldigt hjälpsamma. Slutligen var det också ganska svårt att få studenterna intresserade. I Lund hade vi som sagt vissa problem med att få alla att svara, då många ville springa iväg direkt när föreläsningen var avslutad.

6.10 Misstag vi begick

Det blev inte alltför många misstag från vår sida under uppsatsperioden. Naturligtvis kan man nästan alltid göra allting lite bättre men vi tycker ändå att vi verkligen gav allt och försökte vara så noggranna som möjligt. Trots det gick vi på ett par mindre minor. När vi besökte Lund och Halmstad borde vi definitivt i ännu större utsträckning ha försökt få till så att vi kunde komma in och delat ut enkäten mellan två föreläsningar. I Halmstad lyckades vi hålla kvar alla elever men i Lund var det, som tidigare nämnt, ganska många som lämnade föreläsningssalen i samband med att vi tog över lektionens sista tio minuter. Vi kunde kanske också på ett lite bättre sätt ha strukturerat upp presentationen/utdelningen av uppsatsen. Nu skötte vi allt det där väldigt spontant, vilket vi inte tror ställde till några problem, men det hade underlättat och kanske hade det blivit lite mindre rörigt, exempelvis när enkäten skulle samlas in, om vi hade varit ännu mer strukturerade. För att spara tid kunde vi kanske också ha försökt att synka resan till Halmstad med resan till Lund. Det var inte helt enkelt att göra det, men vi tror kanske att det hade gått att lösa om vi hade planerat ännu bättre. Inget misstag - men det hade besparat oss en del tid. Samma gäller det faktum att vi vid vissa moment av uppsatsen kunde fördelat arbetet lite snabbare så att vi hade blivit ännu mer effektiva. Inte heller det något misstag, men värt att reflektera över.

När det kom till enkäten försökte vi att vara väldigt noggranna. Men i efterhand upptäckte vi att vi hade bjudit på ett par missar. Bland annat hade vi i enkäten bett vissa av studenterna, när de befann

sig på fråga sex, att hoppa till fråga tio trots att de egentligen skulle hoppat till fråga nio. Det medförde att flera studenter inte besvarade en fråga som vi egentligen ville att de skulle svara på. Troligtvis missade vi något och råkade skriva fel när vi överförde enkäten från Qualtrics till Word. Som tur var så var just fråga nio inte någon direkt avgörande fråga så vi kom lindrigt undan, men det var ett misstag, helt klart. I övrigt lyckades vi bra med enkäten men det fanns ett par ställen där vi uppenbarligen hade behövt vara ännu tydligare. Vi borde ha förberett oss på att vissa studenter kanske skulle vara stressade eller måttligt intresserade av undersökningen och därför svara ganska hastigt. Det gjorde att de ibland hoppade över frågor eller kryssade på ett felaktigt sätt. Där kunde vi varit ännu tydligare. Och även när vi exempelvis ställde frågan: "Hur mycket kostar din bostad per månad?" Då blev det lite svårtolkat. Vissa trodde att de skulle kryssa i hur mycket de själva betalade i hyra, medan andra trodde att det handlade om hur mycket den totala bostadskostnaden var (de som exempelvis bara betalade hälften, eftersom de bodde tillsammans med någon). En fråga löd "Hur ofta tar du med dig egen fika till skolan?". Men när vi skickade ut webbenkäten till de studenter i Lund som ej svarade på enkäten när vi var där fysiskt så hade vi istället på något sätt lyckats skriva "Hur ofta tar du med dig eget kaffe till skolan?". Ingen jätteskillnad, men ändå en skillnad. Nu var inte heller den frågan någon av de bärande frågorna så vi kom lindrigt undan. Så trots att vi var tre personer, plus en handledare och Frida Vernersdotter från SOM-institutet, som alla tittade på enkäten, så blev det en del missar.

6.11 Lärdomar som vi drog av våra misstag och svårigheter

Det blir alltid att man gör misstag. Ingen är felfri. Vi gjorde en del misstag och vi ställdes inför en del svårigheter. Men vi lärde oss också av misstagen. Vi vet nu att vi borde testkört enkäten ytterligare ett par gånger innan vi besökte det första universitetet. Vi borde ha dubbelkollat den ännu en gång, trots att vi tyckte att vi var noggranna så hade det uppenbarligen behövts.

Att planera och strukturera är också otroligt viktigt. Vi tyckte att vi hade en bra tidsplan, hyfsad fördelning och en god struktur men även det kunde vi varit ännu bättre på. Det blev lite mer arbete med den journalistiska produkten än vad vi hade tänkt och med facit i hand hade vi kanske behövt någon extra dag på oss för att fått klart ytterligare lite mer när det var dags att lämna in det första utkastet. Det var också ett par gånger som vi var lite ineffektiva. Det handlade inte om att vi var lata eller att vi var ofokuserade, det handlade snarare om att vi var väldigt hjälpsamma gentemot varandra. Ibland lite väl hjälpsamma. Det fanns ett par gånger då en person kunde sköta det som två personer arbetade med och så vidare. Även om vi sammantaget är oerhört nöjda med hur samarbetet fungerade mellan oss som grupp så kunde vi ha effektiviserat arbetet något snäpp till, det gällde vid

några fåtal tillfällen. Och att vi kunde varit ännu mer strukturerade när vi väl åkte ut till universiteten är definitivt en sanning. Men å andra sidan får man också väga in att det var första gången som vi gjorde något sådant. Händer det någon mer gång att vi som grupp eller individer hamnar i liknande situation så kommer vi säkerligen ha med det vi upplevde under den här undersökningen i bagaget. Vi kommer veta att det hade varit smartare att dela ut enkäten mellan två föreläsningar istället för efter sista föreläsningen, vi kommer vara ännu mer medvetna om att de som tar del av enkäter behöver ha otroligt tydliga instruktioner för att det inte ska ske missförstånd.

6.12 Arbetsfördelning

Samarbete och att hjälpa varandra har verkligen varit nyckeln under vårt uppsatsskrivande. Alla tre har deltagit i samtliga delar av uppsatsen. Sedan har vi fördelat arbetet så jämnt det har gått mellan varandra när det har krävts. Ska vi försöka göra en så detaljerad redogörelse för vem som har gjort vad så får det bli som följer:

* **Idéarbete** - Samtliga hjälpte till att bygga ihop idén, scanna liknande undersökningar, avgränsa, sätta ihop projektplanen.

* **Kontakt med CSN och SCB** om tidigare undersökningar. Philip ringde och hade mejlkontakt för att få loss uppgifter. Jasmin och Jacob gjorde research och läste den statistik som vi kom över.

* **Skapande av enkäten** - Samtliga deltog när enkäten utformades och när vi hade möten med handledare och SOM-institutet. Samtliga använde Qualtrics när vi skapade enkäten, även om Jasmin var huvudansvarig. Samtliga var med när vi återskapade enkäten i Word, även om Jacob var huvudansvarig. Jasmin tog, tillsammans med handledaren, ansvar för att skriva ut och häfta enkäterna.

* **Kontakt med lärosätena** - Philip ringde och skötte i huvudsak mejlkontakten med de olika studie- och yrkesvägledarna, lärarna och andra personer vid lärosätena som vi hade kontakt med inför att vi skulle komma och dela ut enkäten. Men allihop var med och planerade vad vi skulle fråga, vilka dagar vi skulle föreslå att dyka upp.

* **När vi reste ut och träffade studenterna** - Jasmin fixade så att vi kunde låna bil när vi åkte ut till Lund och Halmstad, han var också ansvarig för all körning. När vi träffade studenterna så var taktiken ungefär den att Philip introducerade och presenterade vår uppsats, oss och undersökningen

samtidigt som Jacob och Jasmin delade ut enkäten. Allt för att effektivisera. Alla tre var sedan också tillgängliga för studenterna om de hade några frågor.

* **Kodning och sammanställning** - Samtliga hjälpte till med kodningen. Vi gjorde som så att oftast läste en av oss enkätsvaren, samtidigt som en annan kodade in i SPSS. Vi skiftades om. Jasmin skötte även en del kodning på egen hand. Dök det upp några oklarheter, exempelvis märkliga svar eller andra otydligheter kring enkäten var alla tre med och diskuterade fram hur vi skulle ta oss an de olika problemen.

* **Crosstab och tolkning av resultat** - När vi tog fram de mest intressanta resultaten var alla tre närvarande. Jasmin skötte det tekniska med att crosstabba. Men Jacob och Philip var också med och föreslog vilka svar vi skulle fokusera på. Lagarbete.

* **Kompletterande insamling** - För att få upp svarsfrekvensen ville vi få in fler svar från Lund. Vi skickade ut en webbenkät. Jasmin tog det tekniska ansvaret att fixa ihop en webbenkät som gick att skicka ut. Samtliga deltog när vi formulerade mejlet som vi skickade ut. Vi ringde för att få mejllistor till Lund-studenterna. Jasmin skötte då kontakten med studie- och yrkesvägledaren. Han var också den som ringde de olika lärosätena när vi, för att veta vår svarsfrekvens, kontrollerade hur många studenter som var registrerade på kurserna. Jasmin skötte också kontakten med Göteborgs universitet, när vi ville följa upp och komma i kontakt med en grupp studenter där, som inte hade lämnat kontaktuppgifter.

* **Intervjuer** - Här fördelade vi arbetet så gott det gick. Jacob och Jasmin träffade en student som pluggar på Handels. Philip och Jasmin träffade studierektor och administrativ studierektor på Handels. Philip gjorde telefonintervju med studierektorn på ekonomiprogrammet i Lund och med universitetsadjunkten i Halmstad. Han kontaktade också Aida Hadzialic pressekreterare för att boka en intervju med gymnasie- och kunskapslyftsministern. Intervjun med politikern genomförde Jacob, han gjorde också ytterligare två telefonintervjuer. En med Lundstudenten Amanda Bengtsson och en med Sandra Persson som pluggar i Halmstad. Jasmin gjorde telefonintervju med ekonomen Ingela Gabrielsson. Jasmin var ansvarig för all fotografering i samband med de intervjuer som vi gjorde på plats.

* **Journalistiska skrivandet** – Även här delade vi upp oss. Det var olika vem som skrev vid producerandet av texterna men samtliga fanns hela tiden med och tipsade och föreslog vad som skulle vara med o.s.v. Jacob satt vid tangenterna när vi skrev analystexten. Han skrev också

krönikan och artikel nummer två som fokuserade på konsekvenserna av studenternas extrajobbande. Philip skrev artikeln som handlade om resultatet. Jasmin skrev sidotexten om privatekonomen och faktarutan med de olika tipsen. Men alla hjälptes åt med allt.

* **Redigering** – Jasmin ansvarade för all redigering av de två uppslagen. Jacob och Philip fanns med och gav feedback. Jasmin är också den som har haft ansvar för att skapa diagrammen till resultatdelen.

* **Metodrapporten** - Vi delade upp arbetet med metodrapporten. Jacob ansvarade för punkt 1-4 och 10-14. Jasmin punkt 5 och 8. Philip 6-9 (utom punkt 8). Dock stämde vi hela tiden av med varandra och gav varandra feedback på det vi skrev. Källförteckning och utformningen av metodrapporten hjälptes vi åt med.

7. MÅLGRUPP OCH PUBLICERING

7.1 Var är tanken att det journalistiska arbetet skall publiceras?

Vi har övervägt ganska många olika alternativ för var vi skulle kunna tänka oss att publicera det journalistiska arbetet. I början av uppsatsen så ville vi ju ha med så många olika städer som möjligt i undersökningen för att kunna sälja de journalistiska produkterna till flera olika lokaltidningar. Och även om det i slutänden bara blev tre städer så är det väl fortsatt just de lokala dagstidningarna i Skåne (Sydsvenskan och eventuellt Helsingborgs Dagblad), i Halland (Hallandsposten, Hallands Nyheter) och Göteborg (främst Göteborgs-Posten) som vi tror skulle kunna vara intresserade av vårt arbete. Och det gäller publicering både i deras papperstidningar och på deras webbsidor. Dock har vi också sneglat en hel del på vissa andra tidningar som Spionen och mer renodlade ekonomimagasin som Shortcut (tidigare Campus-Ekonomi) men om vi ser till de texter som vi än så länge har producerat så lämpar de sig bäst för GP. Det är i Göteborg vi har fått de starkaste reaktionerna, och det är i Göteborg man verkligen betraktar det resultat som vi har fått fram som något oroväckande och problematiskt. Målsättningen är alltså att publicera de två uppslagen i GP.

7.2 Hur påverkar valet av publicering och målgrupp de överväganden ni gjort under arbetets gång?

Vi har väl snarare tänkt tvärtom, att vi har tänkt väldigt brett när det gällt publicering och istället tittat på vad vi har fått ut av undersökningen innan vi riktat in oss på någon speciell tidning. Men visst, vi hade kanske inte koncentrerat oss kring att hålla oss i sydvästra Sverige om vi inte haft tanken att vår undersökning skulle kunna lämpa sig väldigt bra för flera lokaltidningar som är stationerade inom ett ganska begränsat geografiskt område. Delvis skippade vi exempelvis Stockholm och Uppsala för att det skulle vara praktiskt svårt och för att det hade varit för tidskrävande men också för att det hade gjort vår undersökning lite mer spretig och på så sätt dessutom gjort det svårare att sälja in den journalistiska produkt som vi skapat utifrån de resultat som studien redovisar.

När det gäller målgrupp så tänkte vi redan från början att det här skulle vara något intressant för både den gruppen som vi undersöker, det vill säga studenter på universitet och högskolor, men också för personer som kanske är på väg in i universitetslivet eller föräldrar som har barn som pluggar. När vi har övervägt saker under arbetets gång har det inte uttalat handlat om att vi funderat över vad som är bäst för den kanal där vi ska publicera. Vi har istället fokuserat på att göra det begripligt och att ta fram fakta som inte tidigare har presenterats

7.3 Hur vi resonerar kring längd, uppdelning och så vidare.

Vi höll det länge öppet för hur vi ville dela upp det journalistiska materialet. Tanken var först att vi skulle jobba med en central artikel och sedan bara komplettera med faktarutor och en mindre artikel, men i takt med att vi analyserade resultatet och färdigställde våra intervjuer så bestämde vi oss för att tänka om en aning. Till slut bestämde vi oss för att satsa på två uppslag. Ett uppslag som berör det vi hade fått fram av enkätundersökningen, det vill säga resultatet. Det uppslaget fokuserar i huvudsak på varför studenterna jobbar och hur det ser ut. Det andra uppslaget handlar sedan mer om fördjupning och konsekvens. Skolledningarna får komma till tals på ett mer omfattande sätt och politiken likaså. Andra uppslaget behandlar helt enkelt vad det betyder för både skolor och individer att situationen ser ut som den gör. Första uppslaget kompletteras sedan med en privatekonom som uttalar sig om studenternas ekonomi och med en faktaruta där det finns lite tips till studenterna för hur man håller sin budget även om den är knapp. Det andra uppslaget kompletteras med en tyckartext i form av en krönika. När det gäller längden på artiklarna så är det inget vi har lagt alltför stor vikt vid. Vi ville ha med relevant fakta, intervjupersoner som kunde tillföra något och bygga texter som kunde berätta och förklara. Hur långt de olika texterna sedan skulle vara det beslutade vi efter hand. Dock var vi tydliga med att vår ton i texterna skulle vara av en karaktär så att det var lättläst och begripligt, och det fick inte vara för långa artiklar eftersom vi bestämde oss för att satsa på att ha texter som skulle kunna passa in i Göteborgs-Posten.

7.4 Vilken är målgruppen för det journalistiska arbetet? Varför är arbetet intressant för dessa?

Egentligen kan vem som helst vara intresserad av vårt journalistiska arbete. Men i huvudsak är det studenter på högskola/universitet som är allra mest intresserade. Inte minst studenter som läser ekonomirelaterade program. Samt ungdomar som kanske läser på högstadiet och gymnasiet och som vill läsa på eftergymnasial nivå, eller andra individer som har ett intresse av att börja plugga. Det kan säkert också vara intressant för personer som exempelvis valt att arbeta efter studenten men som funderar på att börja plugga på universitet (särskilt de som vill läsa något inom ekonomi). De är kanske nyfikna på att få en bild av om de kan fortsätta jobba bredvid studierna eller ej? Vårt journalistiska arbete lär också vara intressant för personal på flera olika universitet, riks- och kommunpolitiker, föräldrar till studenter, mor- och farföräldrar till studenter. Alla som har ett intresse av universitetsvärlden bör vara intresserade av att läsa vårt journalistiska arbete. Det är ganska enkelt att förstå varför de olika grupperna skulle vilja ta del av vår studie. Mor- och farföräldrar och föräldrar till studenter bryr sig om sina barn och sina barns ekonomi. Politiker är intresserade av att veta hur studenter upplever studielivet, vilka krav de har på sig, vad de anser om

studiebidrag och studielån. Universitetspersonal vill veta hur det står till med studenternas engagemang när det gäller att utbilda sig och hur viktig skolan är för studenterna. De vill säkert också veta om studenterna upplever att de måste arbeta vid sidan av studierna, om de har för dålig ekonomi och så vidare. När det gäller universitetsstudenter i allmänhet och ekonomistudenter i synnerhet så tror vi att det alltid är intressant för dem att få en bild av hur andra studenter ser på saker och ting, hur deras ekonomi ser ut, hur mycket andra kan tänka sig att jobba. Man vill kanske placera in sig själv i undersökningen.

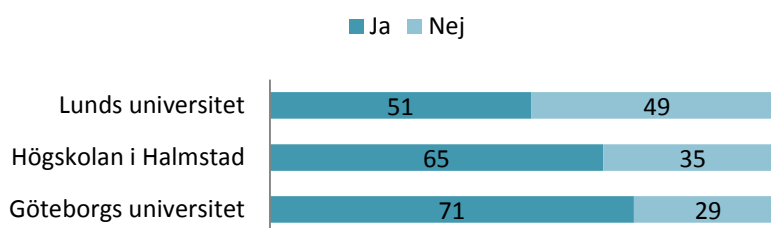
7.5 Vilka publikationer och målgrupper valdes bort, och varför?

Flera städer valdes bort när det gällde vilka lärosäten vi ville undersöka - och där med försvann också potentiella publikationer i flera olika lokaltidningar. Vi valde också att inte undersöka fler än ett program, vilket också gjorde att vissa publikationsmöjligheter försvann i några lite mer specifikt inriktade magasin. Men vi har inte petat bort någon enskild målgrupp. Att vi valde att begränsa oss handlade enbart om vad som var genomförbart. Sedan valde vi att inte satsa på att publicera i radio eller tv, egentligen av samma anledning, det hade varit för tidskrävande. Men i och med att vi vill publicera både i lokala dagstidningars pappersupplagor och på deras webbsajter så når vi fortfarande en bred publik och alla de målgrupper som skulle tänkas kunna vara intresserade av vår undersökning.

8 RESULTAT

Resultatet från undersökningen visar att det är mer vanligt att ha ett arbete vid sidan av studierna än tvärtom. På alla tre lärosäten, Göteborgs universitet, Lunds universitet och Högskolan i Halmstad, har fler än hälften av studenterna ett arbete vid sidan av studierna.

Jobbar du vid sidan av studierna i procent

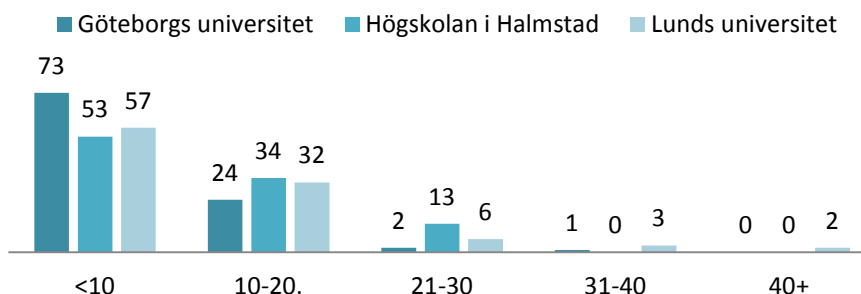

Figur 8.1. n =364 (Göteborg: 180, Halmstad: 57, Lund 127)

Totalt sett svarade 364 av 502 elever på de tre lärosätena. I Göteborg svarade 180 av 239 (75 %) studenter på enkäten, i Halmstad svarade 57 av 61 elever (93,4 %) och i Lund svarade 127 av de 203 registrerade studenterna på vår enkät (62,5 %).

Diagrammet nedan visar att det är Göteborgs ekonomistudenter som arbetar mest vid sidan av studierna. Närmare tre fjärdedelar av de som svarade på vår enkätundersökning uppgav att de jobbade vid sidan av studierna i Göteborg medan det var lite över hälften av de svarande från Lund som arbetade vid sidan av studierna.

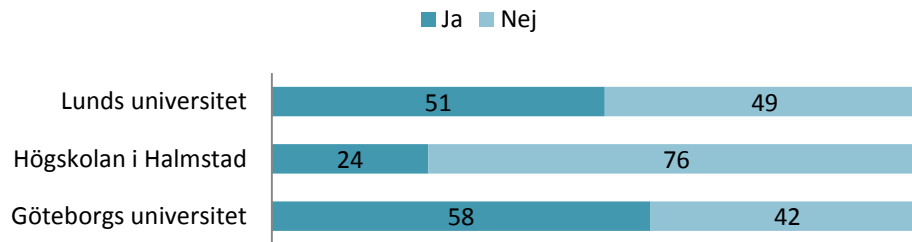
Antal arbetstimmar i snitt per vecka i procent

Figur 8.2 n =229 (Göteborg: 126, Halmstad: 38, Lund: 65)

När det kommer till antalet timmar studenterna i genomsnitt lägger ned på arbete i veckan så arbetar den stora majoriteten upp till 10 timmar i veckan. Här ser vi inte några större skillnader mellan lärosätena förutom att det i Lund läggs ned mest antal timmar på arbete procentuellt sett.

Är jobbet kopplat till studierna i procent

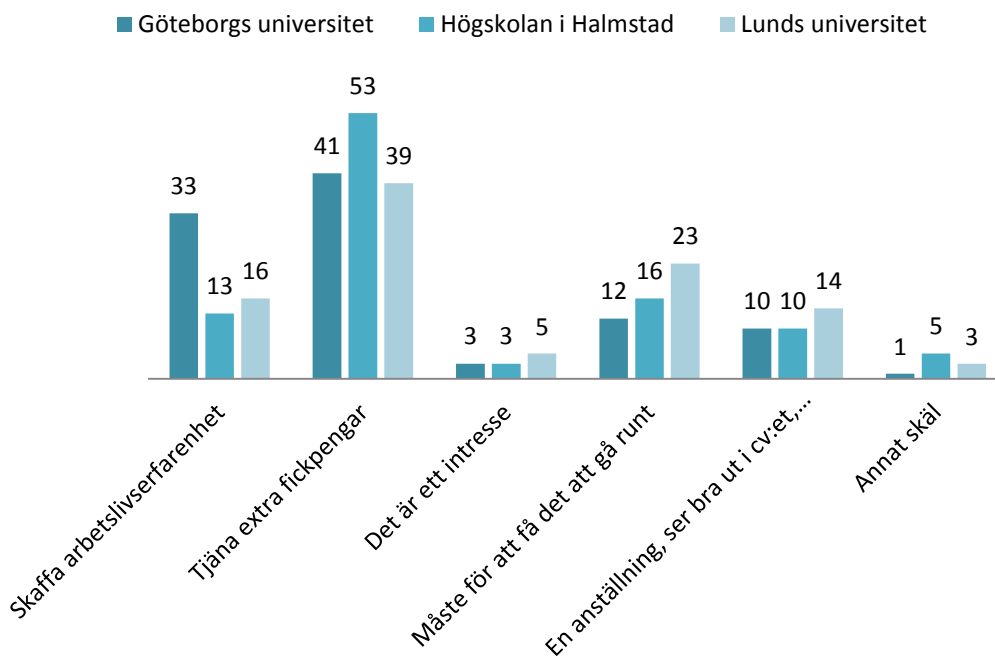

Figur 8.3. n =226 (Göteborg: 126, Halmstad: 38, Lund: 65)

De flesta studenter anser att deras arbete är på något vis kopplat till deras studier. Över hälften av studenterna i Lund och Göteborg anser att deras arbete ger dem relevant erfarenhet inom det yrket de utbildar sig i.

Men i Halmstad ser det annorlunda ut. Där anser mer än tre fjärdedelar att de inte arbetar med något som är kopplat till det ekonomiska yrket. Det kan ses som att de tar vad de får.

Varför de jobbar i procent

Figur 8.4. n =226 (Göteborg: 126, Halmstad: 38, Lund: 65)

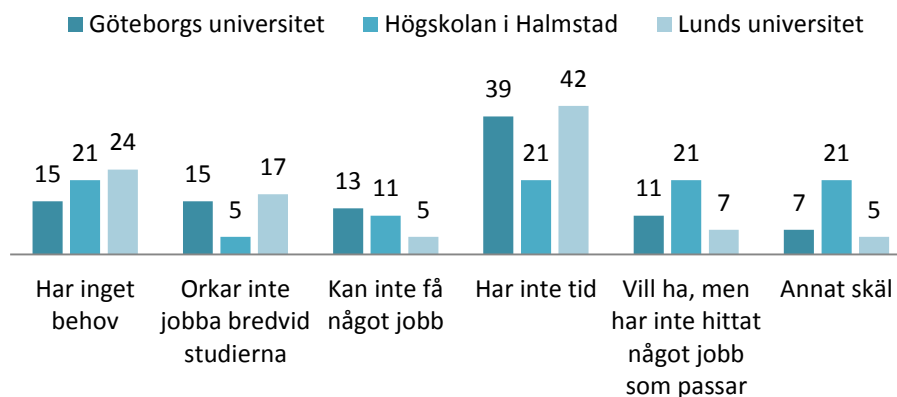
Men att skaffa sig den relevanta arbetserfarenheten är inte den främsta anledningen till att studenterna på Lunds universitet, Göteborgs universitet eller Högskolan i Halmstad väljer att jobba. När eleverna fick pricka i det alternativ som passade bäst in på dem visade det sig att en annan anledning var den främsta. Majoriteten av studenterna vid de tre lärosätena har angett, i vår

undersökning, att den främsta anledningen till att de väljer att ha ett arbete vid sidan av studierna beror på att de vill tjäna lite extra fickpengar.

Bland Göteborgs studenter är det däremot inte lika stor skillnad mellan alternativen ”skaffa relevant arbetslivserfarenhet” och ”tjäna extra fickpengar” som det är vid de två andra lärosätena. En tredjedel av studenterna i Göteborg anger att de vill skaffa relevant erfarenhet medan det i Lund och Halmstad är runt en sjättedel av studenterna som anger att detta är den främsta anledningen till att de arbetar.

Väljer vi att slå ihop svarsalternativen för att skaffa sig arbetslivserfarenhet och att en anställning ser bra ut på CV:et (då dessa kan stå nära varandra som motiv för arbete) så är det sammanlagda resultatet av dessa två (43 procent) av studenterna i Göteborg som anger att detta är den främsta orsaken till deras val att arbeta vid sidan av studierna.

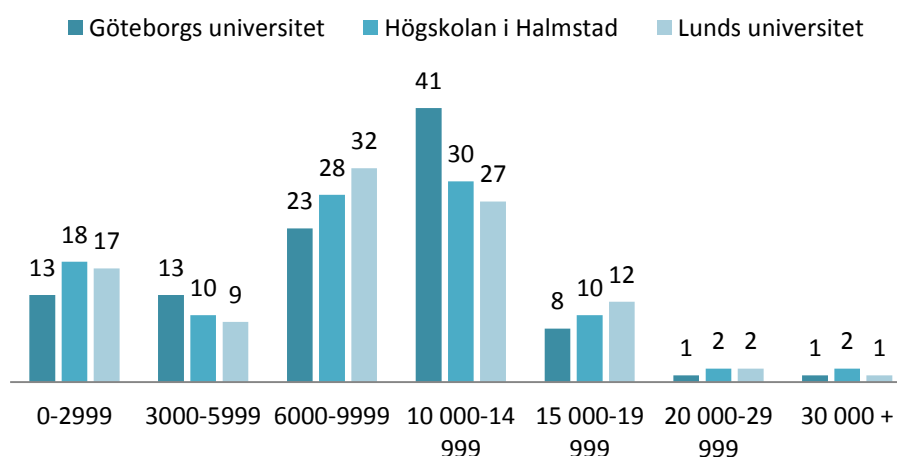
Varför jobbar inte studenterna, i procent

Figur 8.5 n =132 (Göteborg: 54, Halmstad: 19, Lund: 59)

När det kommer till den andra sidan av myntet, vilka som inte jobbar, anger majoriteten av studenterna vid Lunds universitet och Göteborgs universitet att de inte har tid, ork eller något behov av att arbeta extra vid sidan av studierna. Men samtidigt så är det studenterna i Halmstad som helst skulle vilja arbeta. Detta ser man genom att det procentuellt sett är högst andel studenter från Halmstad som angett att de vill ha ett jobb men inte hittat ett som passar dem. Men även att de inte lyckats få något jobb även om de har sökt.

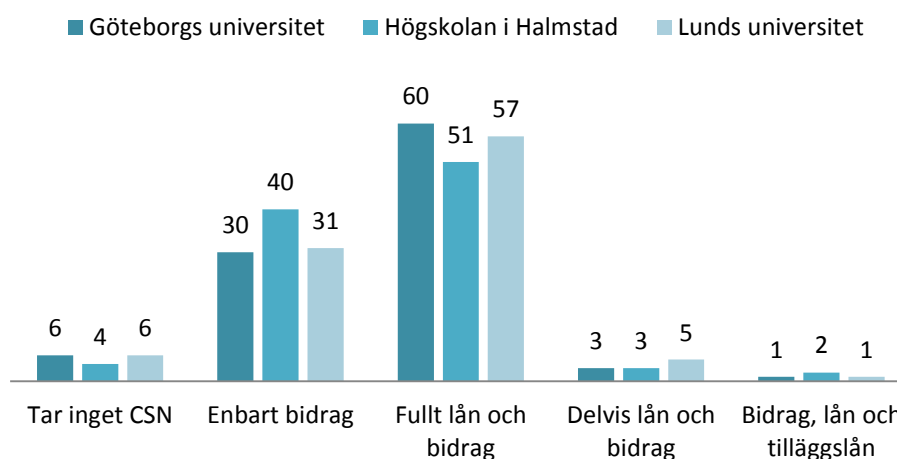
Totalinkomst per månad i procent

Figur 8.6. n =362 (Göteborg: 178, Halmstad: 61, Lund: 127)

Den vanligaste totalinkomsten för Lunds, Göteborgs och Halmstads ekonomistudenter ligger mellan 6 000 och 14 999 kronor i månaden. I både Halmstad och Göteborg får flest studenter i genomsnitt in mellan 10 000 och 14 999 kronor i månaden där bland annat studiemedel och lön är inräknat i totalbeloppet. I Lund är det däremot mer vanligt att ekonomistudenterna i genomsnitt har en månadsinkomst som ligger mellan 6 000 och 9 999.

Studiebidrag i procent

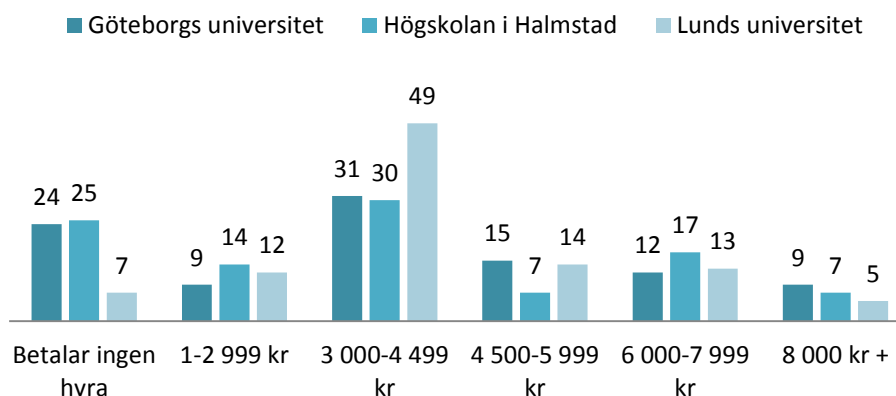

Figur 8.7. n =364 (Göteborg: 180, Halmstad: 61, Lund: 127)

När vi tittar på den tidigare tabellen så har majoriteten av studenterna angivit att de har en genomsnittlig inkomst varje månad som ligger mellan 6 000 och 14 999 kronor oavsett om de arbetar eller inte. Något som kan bekräftas av denna tabell som visar hur mycket studiemedel studenterna tar. Mer än hälften av studenterna på varje lärosäte vi valt att undersöka har angett att de tar både bidrags-, och lånedelen av studiemedlet. Detta medför att, enbart räknat med studiemedlet,

så har studenterna en inkomst på drygt 9 900 kronor. Lägg där till eventuellt extraarbete och andra bidrag, så som bostadsbidrag, så är den genomsnittliga inkomsten högre än 10 000 kronor.

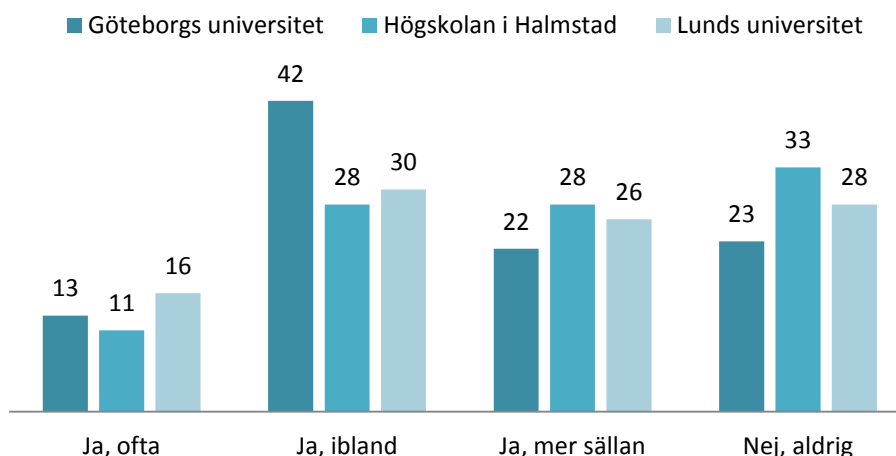
Hyreskostnad i månaden, siffror i procent

Figur 8.8. n =362 (Göteborg: 178, Halmstad: 61, Lund: 127)

Vid alla tre lärosäten är det vanligast att studenterna betalar mellan 3 000 och 4 499 kronor i månaden på hyreskostnader. Nästan hälften av studenterna i Lund hamnar i denna kategori medan nästan en tredje del av studenterna vid Göteborgs universitet och Högskolan i Halmstad hamnar i samma kategori. Anmärkningsvärt är dock att en fjärdedel av studenterna vid Göteborgs universitet och Högskolan i Halmstad inte betalar någon hyra alls för sin bostad.

Avstå att unna sig saker (procent)

Figur 8.9. n =362 (Göteborg 180, Halmstad: 61, Lund: 125)

När studenterna fick svara på om deras ekonomiska situation fick dem att avstå att unna sig saker i

vardagen, så som exempelvis biobesök och restaurangbesök, svarade mer än hälften av Göteborgs ekonomistudenter att de ofta eller ibland måste avstå. I Halmstad och Lund är det inte lika vanligt att studenterna måste avstå att unna sig saker i vardagen då mindre än hälften av studenterna angav att de aldrig behöver avstå alternativt att det händer mer sällan.

9. SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNING

9.1 Undersökningen

Om man ska titta på vad vi fick för svar av vår enkätundersökning är det ganska tydligt var i sydvästra Sverige som störst andel studenter arbetar vid sidan av studierna. Man ska dock komma ihåg att det här är ett stickprov. Vi undersökte enbart studenter som läste ekonomiprogram på kandidatnivå och vi valde endast att ta med tre lärosäten i vår undersökning. Dessutom lät vi bara studenter som läste andra året på programmet att delta i studien. Men det handlade, som tidigare nämnt, om att vi var tvungna att avgränsa oss såpass så att vi kunde genomföra undersökningen. Fler skolor hade troligtvis varit för tidskrävande. Därför gick vi från att ställa frågan: "Vid vilket lärosäte i Sverige arbetar störst andel studenter?" Till att ställa den betydligt mer avgränsade frågeställningen: "Vid vilket lärosätes ekonomiprogram på kandidatnivå i sydvästra Sverige arbetar störst andel studenter? Enbart studenter från läsår två inräknande". Svaret på vår frågeställning blev att 71 procent av de tillfrågade studenterna på Handelshögskolan i Göteborg uppgav att de jobbar vid sidan av studierna. Det resultatet gör att det procentuellt sett är störst andel studenter i Göteborg som jobbar vid sidan av studierna. I Halmstad uppgav 65 procent att de har ett extrajobb medan det i Lund var drygt hälften, det vill säga, 51 procent som svarade att de jobbar parallellt med studierna.

Varför?

Vi hade en hypotes om att göteborgarna skulle arbeta mest eftersom de i genomsnitt förmodligen skulle ha högre hyreskostnader än studenterna i Lund och Halmstad. Även om det är dyrt att bo i Lund så är hyrorna i storstäderna generellt högre. Vi trodde därför att göteborgarna helt enkelt i större utsträckning än studenter som läser vid de andra lärosätena skulle känna sig tvungna att jobba för att få det att gå runt. Vi tänkte helt enkelt att studielån och studiebidrag inte skulle räcka till. Men undersökningen visade till viss del att vi hade fel. Istället för att ange höga hyror och problem med att få det att gå runt ekonomiskt så angav göteborgsstudenterna att deras främsta skäl till att de jobbar extra handlar om att de vill tjäna extrapengar för att kunna unna sig saker. Även extrajobbande studenter i Lund och Halmstad angav extra fickpengar som det främsta skälet till att man arbetar parallellt med studierna.

9.2 Journalistiska presentationen

Den journalistiska presentationen besvarar egentligen inte våra frågeställningar utan handlar mer om att erbjuda fördjupande insikter av undersökningens resultat. I stället för att fokusera på hur många studenter som faktiskt arbetar vid sidan av heltidsstudier så fokuserar de journalistiska

artiklarna mer på de potentiella konsekvenserna av undersökningens resultat. Flera personer fick komma till tals och säga vad de tycker om resultatet och varför de tror att det ser ut som det gör. Studierektor och administrativ studierektor på handelshögskolan i Göteborg fick kommentera det faktum att det procentuellt sett är flest ekonomistuderanter i Göteborg som arbetar extra. De berättade hur de i skolläringen ser på den problematik som de beskriver att extrajobbandet innebär. I den journalistiska presentationen tilläts också en av studenterna på Handels, som tog del av enkäten, få berätta varför hon jobbar vid sidan av studierna och hur hon ser på sin ekonomiska situation.

10 ETISKA OCH PUBLICISTISKA ÖVERVÄGANDEN

Vi har inte kunnat se några etiska dilemman varken i vår undersökning eller i vår journalistiska presentation. Vår undersökning berör inte något ämne som är särskilt känsligt för någon. Att fylla i kontaktuppgifter i enkäten var helt frivilligt, och med det menar vi att vi kringgått den enda punkt som på något sätt kunnat framstå som känslig.

Vi har heller inte behövt reflektera särskilt mycket över frågor om källskydd. Det som sagts i våra intervjuer har inte varit något som innehållit känsliga uppgifter om intervjupersonerna eller de institutioner eller organisationer som de företräder.

Publicistiska överväganden har vi däremot gjort i den bemärkelsen att vi funderat över vad som egentligen är relevant information för den målgrupp vi riktar oss till med den journalistiska presentationen. Men vi har inte kunnat se att någon enskild uppgift eller något enskilt uttalande varit omöjligt att publicera utifrån ett etiskt perspektiv.

11 FRAMTIDA UNDERSÖKNINGAR

Vår förhoppning är att vår undersökning skall kunna väcka intresse för frågan om det finns skillnader i studenters ekonomiska och arbetsmässiga förutsättningar beroende på vilken ort man studerar på.

Därför hoppas vi också att framtida undersökningar skall kunna ge en mer heltäckande bild, där man med tillräcklig tid och tillräckliga resurser kan göra en större jämförelse, gärna över hela landet och med olika typer av studenter. Exempelvis anser vi att det vore önskvärt om CSN:s statistik, vilken har presenterats av andra medier, också skulle kunna kartlägga skillnader mellan olika orter och olika utbildningar. Om man inte undersöker skillnaderna kan man heller inte ta för givet att de inte finns. Och det borde rimligtvis ligga både i lärosätenas och politikernas intresse att kunna se om det finns stora skillnader i studenters förutsättningar, vilket ju i förlängningen skulle kunna tyda på ren och skär orättvisa.

12 UPPHOVSRÄTTSLIGA FRÅGOR

De bilder som förekommer i vår artikel har vi tagit själva och äger således rätten till. Statistiken som presenteras är också vår egen. Därför ser vi inte att det finns några upphovsrättsliga problem med vår publicering.

13 KÄLLFÖRTECKNING

13.1 Skriftliga källor

Matkostnader, Konsumentverket kostnadsberäkning för hushållets matkostnader. Hämtad 2016, 15 januari.

<http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Privatekonomi/Kostnadsberakningar/Matkostnader/>

Hushållets kostnader, Konsumentverkets kostnadsberäkning för hushållets gemensamma kostnader. Hämtad 2016, 15 januari.

<http://www.konsumentverket.se/Vart-arbete/Privatekonomi/Kostnadsberakningar/Hushalletts-kostnader/>

Svårt för studenter att hitta relevanta extrajobb, Fastighetsbranschens arbetsgivarorganisation. Hämtad 2015, 8 oktober.

<http://fastigo.se/press/svart-studenter-att-hitta-relevanta-extrajobb/#.VmbxyfnhDIU>

Var tredje student jobbar extra, Sydsvenskan (2005). Hämtad 2015, 8 oktober.

<http://www.sydsvenskan.se/lund/var-tredje-student-jobbar-extra/>

Johannes Hylander, *Studenter som arbetar – Varför och var?*, Saco studentråd/Svenskt Näringsliv (2009). Hämtad 2015, 8 oktober.

http://www.svensktnaringsliv.se/migration_catalog/Rapporter_och_opinionsmaterial/Rapporters/studenter-som-arbetar-var-och-varfor_529764.html/BINARY/Studenter%20som%20arbetar%20-%20var%20och%20varf%C3%B6r

Andrey Tibajev & Oscar Lavelid, *Studenters ekonomiska situation - En undersökning av Stockholms universitets studenters ekonomiska situation, sammanställd av Stockholms universitets studentkår*, Stockholms universitets studentkår (2010). Hämtad 2015, 8 oktober.

http://sus.su.se/sites/sus.su.se/files/attachments/Studenters_ekonomiska_situation.pdf

Bailey, Kenneth D. (1994) *Methods of social research*. Fjärde utgåvan. New York: The free press.

Friedland, L., & Campbell, K. (2010). *Connected Resarch*. I S. Hartin Iorio (Red), *Qualitative Research in Journalism* (s. 21-39). New York, London: Routledge

Hanson, Nils. *Grävande journalistik*. Stockholm: Ordfront, 2009

Iorio, Hartin, S. (2010). Focused Interviews. I S. Hartin Iorio (Red), *Qualitative Research in Journalism* (s. 109-125). New York, London: Routledge

Nils Hanson, *Grävande journalistik*, Ordfront, Stockholm (2009).

Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson & Lena Wängnerud, *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts Juridik, Stockholm (2012).

13.2 Muntliga källor

Niklas Frifelt, universitetsadjunkt nationalekonomi, Akademin för ekonomi, teknik och naturvetenskap - 035-167590

Lars Andersson, universitetsadjunkt nationalekonomi, Akademin för ekonomi, teknik och naturvetenskap - 0736728622

Pernilla Honoré, studievägledare, Företagsekonomiska institutionen, Lund - 046-2224646

Matilda Byström, student Handelshögskolan Göteborg

Anneli Eriksson, administrativ studierektor/studievägledare, Handelshögskolan Göteborg 031-7864421

Kristina Jonäll, universitetslektor/studierektor, grundutbildningen Handelshögskolan Göteborg 031-7861479

Nikos Macheridis, studierektor, Företagsekonomiska institutionen, Lund - 046-2227860

Carina Gråbacke, docent ekonomisk historia, Handelshögskolan Göteborg - 031-7864442

Karin Magnusson, studievägledare/administrativ studierektor, ekonomiprogrammet, Handelshögskolan Göteborg 031-7864957

Leif Östling, universitetsadjunkt civilrätt, Handelshögskolan Göteborg - 031-7861296

Ina Skanung, administrativ chef, Företagsekonomiska institutionen, Lund - 046-2227835

Hanna Hessling, pressekreterare hos utbildningsminister Gustav Fridolin - 0725573801

Maria Soläng, pressekreterare hos Helene Hellmark Knutsson - 0722061947

Klas Elfving, pressekreterare hos CSN - 0761196551

Gösta Brunnander, pressekreterare hos Aida Hadzialic - 0725442866

Aida Hadzialic

Frina Vernersdotter, biträdande undersökningsledare, SOM-institutet - 031-7864996

Tomas Andersson Odén, docent, JMG, Göteborgs universitet- 031-7864977

Sandra Persson, student, Högskolan i Halmstad

Amanda Bengtsson, student, Lund

Maria Tran, student, Göteborg
93.mariatran@gmail.com

Lotta Börjesson, student, Lund
lotta_borjesson@hotmail.com

Amina Blivik, student, Lund
amina.blivik@live.se

Livia Bjurling, student, Lund
liviabjurling@hotmail.com

Annie Lidé
annielide@gmail.com

Olivia Widén, student, Göteborg
olivia.widen@gmail.com

Sofia Haase, student, Göteborg
sofia.haase@hotmail.com

Emelie Gustafsson
gustafsson.emelie@hotmail.com

Ylva Forsberg, student, Göteborg
ylva.forsberg@gmail.com

Lejla Adrovic, student, Lund
lejlaadrovic@hotmail.com

Camilla Sternhufvud, student, Göteborg
camilla.sternhufvud@gmail.com

Lovisa Gunnarsson
lovisa_gunnarsson@hotmail.com

Bilagor:

Bilaga 1: Enkät

GÖTEBORGS UNIVERSITET

En enkätundersökning om ekonomistudenters arbetsvanor och ekonomiska situation

1. Kön

- Man
 Kvinna
 Annat

2. Ålder

- 18-20
 21-25
 26-35
 36-64
 65+

3. Vid vilket lärosäte studerar du?

- Göteborgs universitet
 Högskolan i Halmstad
 Lunds universitet

4. Hur stor är din genomsnittliga månadsinkomst före skatt (lön, bidrag, andra intäkter), sommarjobb ej inkluderat?

- 0 – 2 999 kr
 3 000 – 5 999 kr
 6 000 – 9 999 kr
 10 000 – 14 999 kr
 15 000 – 19 999 kr
 20 000 – 29 999 kr
 30 000 eller mer

5. Var bor du?

- I tätorten där jag studerar
 Utanför tätorten, men i samma kommun som jag studerar i
 I angränsande kommun
 Annat: _____

6. Delar du bostad med någon?

- Nej → Hoppa till fråga 10
 Ja

7. Jag delar bostad med: kryssa i det alternativ som stämmer för dig

- En vuxen Ja Nej
Flera vuxna Ja Nej
Ett eller flera barn Ja Nej

8. Om du delar bostad med barn, hur många är de och i vilka åldrar är de?

Antal barn: _____

- 0-3 år
- 4-6 år
- 7-15 år
- 16 år eller äldre

9. Hur bor du för närvarande?

- I villa/radhus/sommarstuga
- I lägenhet/flerbostadshus/studentrum
- Annat: _____

10. Hyr eller äger du din nuvarande bostad?

- Äger bostaden → Hoppa till fråga 12
- Hyr bostaden

11. Hyr du i andrahand?

- Ja
- Nej
- Jag är inneboende

12. Vad kostar din bostad per månad (hyra, ränta, amortering m.m.)?

- Betalar ingen hyra
- 1 – 2 999 kr
- 3 000 – 4 499 kr
- 4 500 – 5 999 kr
- 6 000 – 7 999 kr
- 8 000 kr eller mer

13. Får du studiemedel?

- Nej, jag får inga studiemedel
- Ja, men enbart bidrag
- Ja, fullt lån och bidrag
- Ja, delvis lån och bidrag (*ange hur mycket du tar i procent*): _____
- Ja, bidrag, lån och tilläggs lån

14. Får du några andra bidrag (t.ex. bostadsbidrag, försörjningsstöd etc.)?

- Ja
- Nej

15. Delar du ekonomi med någon annan?

- Ja
- Nej

16. Jobbar du vid sidan av studierna?

- Ja
- Nej → Hoppa till fråga 20

17. Hur många timmar förvärvsarbetar du (avlönat arbete) i snitt per vecka?

- 0 – 10
- 11 – 20
- 21 – 30
- 31 – 40
- Mer än 40 timmar i veckan

18. Upplever du att ditt arbete på något sätt är kopplat till det ämne eller program du studerar?

- Ja
- Nej

19. Vad är främsta skälet till att du har ett extrajobb? (Välj ETT alternativ). Hoppa sedan till fråga 21.

- Jag vill skaffa relevant arbetslivserfarenhet
- Jag vill tjäna extra fickpengar
- Jobbet är ett intresse
- Jag måste för att få det att gå runt ekonomiskt
- En anställning ser bra ut i CV:t inför framtida jobsökande
- Annat skäl: _____

20. Vad är främsta skälet till att du inte har ett extrajobb? (Välj ETT alternativ)

- Jag har inget behov av att extrajobba
- Jag orkar inte jobba parallellt med studierna
- Har inte lyckats få något jobb
- Har inte tid att jobba vid sidan av studierna
- Jag vill ha ett extrajobb, men har inte hittat något som passar mig
- Annat skäl: _____

21. Får din ekonomiska situation dig att avstå från att unna dig saker i vardagen? (t.ex. biobesök, middagar, krogen, andra aktiviteter)

- Ja, ofta
- Ja, ibland
- Ja, mer sällan
- Nej, aldrig

22. Anta att du en vecka har heldagar med föreläsningar. Hur ofta tar du med dig egen fika till skolan? (t.ex. kaffe, te, frukt, mackor etc.)

- Alltid (5 dagar)
- Ofta (3-4 dagar)
- Mer sällan (1-2 dagar)
- Aldrig, jag köper min fika i skolan eller på stan
- Jag fikar aldrig

23. Anta att du en vecka har heldagar med föreläsningar. Hur ofta äter du ute på lunchen?

- Alltid (5 dagar)
- Ofta (3-4 dagar)
- Mer sällan (1-2 dagar)
- Aldrig, jag har alltid lunchlåda
- Aldrig, jag äter inte lunch

Om ni skulle vilja svara på några kompletterande frågor, kan ni lämna kontaktuppgifter här (OBS, frivilligt)

Namn: _____

Telefonnummer: _____

E-postadress: _____

Tack för din medverkan.

Skolledningen orolig: ”De jobbar för mycket”

För få elever på Hantverkshögskolan i Gäddede har fått en praktikplats. Skolledningen oroas över att de ska påverka deras studieresultat.

Skolan protesterar mot att eleverna inte får praktikplatser vid arbetsgivare i närheten.

Praktikplatserna i Gäddede har varit svåra att hitta. Skolledningen oroas över att de ska påverka deras studieresultat.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Men en undersökning av skolledningen visar att det finns många faktorer som påverkar elevernas resultat.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Någon Madsen är en av de studenter som har fått en praktikplats. Han tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

AMANDA BENGTSSON ÅR 25 är en av de studenter som har fått en praktikplats. Hon tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

VID LUNDS UNIVERSITET är en av de studenter som har fått en praktikplats. Han tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

Enligt Kristina Jonell är studenterna inte redo för att ta till sig praktiken. De vill ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.

En av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser är att de inte har tillräckligt med pengar för att kunna betala för transport och andra utgifter.

Bilaga 3: Uppslag två

AMANDA BENGTSSON ÅR 25 är en av de studenter som har fått en praktikplats. Hon tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

AMANDA BENGTSSON ÅR 25 är en av de studenter som har fått en praktikplats. Hon tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

VID LUNDS UNIVERSITET är en av de studenter som har fått en praktikplats. Han tycker om att ha en trygg miljö och inte vilja ta ansvar för sina egna handlingar.

Det här är en av de faktorer som gör att studenterna inte får praktikplatser i närheten av skolan.